

NOTA

Specifieke materiële regelingen in Vlaamse regelgeving- Buitenlandse aanwezigheid in strategische sectoren Eerste voorlopige screening

INHOUDSOPGAVE

I. HOOFDSTUK 1: VLAAMSE BEVOEGDHEDEN VOOR SPECIFIEKE MATERIËLE REGELING(EN)	3
II. HOOFDSTUK 2: RESULTATEN SCREENING VLAAMSE REGELGEVING	5
2.1. BELEIDSDOMEIN OMGEVING:	5
A. Toelichting:	5
2.1.1. Afvalstoffenbeleid:	5
2.1.2. De waterproductie en watervoorziening:	6
2.1.3. De ontginning van natuurlijke rijkdommen:	7
2.1.4. (i) De distributie en het plaatselijke vervoer van elektriciteit door middel van netten waarvan de nominale spanning lager is dan of gelijk is aan 70.000 volt; (ii) de openbare gasdistributie, (iii) de aanwending van mijn gas en gas afkomstig van hoogovens en (iv) de netten voor warmtevoorziening op afstand: (contactpersonen: Sarah Van Kerckhoven-VREG en Luc De Ridder-Departement Omgeving):	9
(i) de distributie en het plaatselijke vervoer van elektriciteit door middel van netten waarvan de nominale spanning lager is dan of gelijk is aan 70.000 volt:	9
(ii) de openbare gasdistributie:	9
(iii) de aanwending van mijn gas en gas afkomstig van hoogovens	14
(iv) netten voor warmtevoorziening op afstand	14
2.1.5. Het dierenwelzijn:	14
2.1.6. Onroerend erfgoed: (contactpersoon: Steven Tricot)	14
B. Screeningsresultaten:	14
2.2. BELEIDSDOMEIN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN:	18
A. Toelichting:	18
2.2.1. De wegen en hun aanhorigheden:	18
2.2.2. De waterwegen en hun aanhorigheden:	18
2.2.3. De havens en hun aanhorigheden:	19
2.2.4. Uitrusting en uitbating van luchthavens en openbare vlieghavens:	20
2.2.5. Gemeenschappelijke stads- en streekvervoersdiensten:	20
B. Screeningsresultaten:	21
2.3. BELEIDSDOMEIN KANSELARIJ EN BESTUUR	23
A. Toelichting:	23
2.3.1. Overheidsrechtspersonen (inclusief als een participatie van lokale overheden/OCMW's):	23
- Gemeentelijke verzelfstandiging:	23
- Provinciale verzelfstandiging:	23
- OCMW-verenigingen:	24
- Intergemeentelijke samenwerking	26

- Decreet Lokaal Bestuur (toekomst):	28
B. SCREENINGSRÉSULTATEN:	29
2.4. BELEIDSDOMEIN ONDERWIJS:	31
A. Toelichting:	31
2.4.1 Onderwijs:	31
B. Screeningsresultaten:	32
2.5. BELEIDSDOMEIN CULTUUR, JEUGD, SPORT EN MEDIA:	33
A. Toelichting:	33
2.5.1 Media (de inhoudelijke en technische aspecten van de audiovisuele en auditieve mediadiensten): ..	33
2.5.2. Hulp aan de geschreven pers	34
2.5.3. Cultureel erfgoed:	35
2.5.4. Sport	36
B. Screeningsresultaten:	36
2.6. BELEIDSDOMEIN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN	37
A. Toelichting:	37
2.6.1. Rusthuizen	37
2.6.2. (Aspecten inzake) gezondheidszorg	37
B. Screeningsresultaten:	37
2.7. BELEIDSDOMEIN ECONOMIE, WETENSCHAP EN INNOVATIE	38
A. Toelichting:	38
2.7.1. Strategische onderzoekscentra (SOC's):	38
2.7.2. Investeringsmaatschappijen:	39
2.7.3. Wetenschappelijke instellingen:	40
B. Screeningsresultaten:	40
2.8. BELEIDSDOMEIN WERK, SOCIALE ECONOMIE	42
A. Toelichting:	42
B. Screeningsresultaten:	42
2.9. BELEIDSDOMEIN LANDBOUW EN VISSERIJ:	42
A. Toelichting:	42
B. Screeningsresultaten:	42

I. HOOFDSTUK 1: Vlaamse bevoegdheden voor specifieke materiële regeling(en)

Op basis van de lijst met gewestelijke en gemeenschapsaangelegenheden werden de Vlaamse bevoegdheden voor een specifieke materiële regeling gedetecteerd.

Deze Vlaamse bevoegdheden (lijst met gewestelijke en gemeenschapsaangelegenheden) worden hierna geconnecteerd met het bevoegde beleidsdomein in Vlaanderen aan de hand van de BVR met betrekking tot de organisatie van de Vlaamse administratie.¹²

- Gewestelijke aangelegenheden:

1) Beleidsdomein Omgeving:

- Afvalstoffenbeleid (artikel 6, §1, II, eerste lid, 2° BWHI);
- De waterproductie en watervoorziening (met inbegrip van de technische reglementering inzake de kwaliteit van het drinkwater, de zuivering van het afvalwater en de riolering) (artikel 6, §1, II, eerste lid, 4° BWHI);
- De ontginning van natuurlijke rijkdommen (artikel 6, §1, VI, eerste lid, 5° BWHI);
- De distributie en het plaatselijke vervoer van elektriciteit door middel van netten waarvan de nominale spanning lager is dan of gelijk is aan 70.000 volt; (ii) de openbare gasdistributie, (iii) de aanwending van mijn gas en gas afkomstig van hoogovens en (iv) de netten voor warmtevoorziening op afstand (artikel 6, §1, VII, eerste lid, a), b), c), en d) BWHI)
NB De Federale overheid is bevoegd inzake voor de aangelegenheden die wegens hun technische en economische ondeelbaarheid een gelijke behandeling op nationaal vlak behoeven, te weten :
 - a) De studies over de perspectieven van energiebevoorrading;
 - b) De kernbrandstofcyclus;
 - c) De grote infrastructuren voor de stockering; het vervoer en de productie van energie;
- Het dierenwelzijn (artikel 6, §1, XI, BWHI)

2) Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken:

- De wegen en hun aanhorigheden (artikel 6, §1, X, eerste lid, 1° BWHI);
- De waterwegen en hun aanhorigheden (artikel 6, §1, X, eerste lid, 2° BWHI);
- De havens en hun aanhorigheden (artikel 6, §1, X, eerste lid, 3° BWHI);
- De zeewering (artikel 6, §1, X, eerste lid, 4° BWHI);
- De dijken (artikel 6, §1, X, eerste lid, 5° BWHI);

¹Besluit van de Vlaamse Regering met betrekking tot de organisatie van de Vlaamse administratie van 3 juni 2005.

² Zie ook <https://overheid.vlaanderen.be/structuur-vlaamse-administratie>

- De uitrusting en uitbating van de luchthavens en openbare vlieghavens (artikel 6, §1, X, eerste lid, 7° BWHI)
NB: De federale overheid is bevoegd voor de luchthaven Brussel-Nationaal;
- De gemeenschappelijke stads- en streekvervoersdiensten (artikel 6, §1, X, eerste lid, 8° BWHI);
- De loodsdiensten en de bebakeningsdiensten van en naar de havens, evenals de reddings- en sleepdiensten op zee (artikel 6, §1, X, eerste lid, 9° BWHI)

3) Beleidsdomein Kanselarij en Bestuur:

- Overheidsrechtspersonen (incl. als een participatie van lokale overheden/OCMW's)

Tevens werden de beleidsdomeinen Economie, Wetenschap en Innovatie, beleidsdomein Werk en Sociale Economie en beleidsdomein Landbouw en Visserij in de analyse opgenomen.

- Gemeenschapsaangelegenheden:

4) Beleidsdomein Onderwijs:

- Onderwijs

5) Beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

- Media ("de inhoudelijke en technische aspecten van de audiovisuele en auditieve mediadiensten" en de 'hulp aan de geschreven pers');
- Cultureel erfgoed

6) Beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin:

- Rusthuizen;
- (aspecten inzake) gezondheidszorg.

Aan elk van de betrokken beleidsdomeinen en hun verantwoordelijken werd telefonisch en per mail volgende aandachtspunten meegedeeld om rekening mee te houden bij de screening van de Vlaamse regelgeving:

1. Welke mechanismen zijn vandaag voorzien om te verzekeren dat bij een eventuele toetreding tot het kapitaal van een derde partij het algemeen belang gevrijwaard zal worden?
Dit kan gaan over algemene regels die sowieso van toepassing blijven ongeacht de aandeelhouders, maar ook over controle op prijszetting, e.d.
2. Welke controlemechanismes zijn er vandaag voorzien i.v.m. het aandeelhouderschap van deze actoren? Bv. in het geval van intergemeentelijke samenwerkingen en hun verbonden bedrijven: welke toestemmingen zijn er voorzien op het niveau van de Vlaamse overheid bij toetreding van een derde aandeelhouder?
3. Zijn er in de betreffende sectorale regelgeving eventueel hiaten waarvoor bijkomende regelgeving vereist zou zijn?

Gezien de strakke deadline werd beslist om de focus van de screening van de Vlaamse regelgeving te leggen op **rechtspersonen (publiek/privaat), ondernemingen en (intergemeentelijke) samenwerkingsverbanden**.

II. HOOFDSTUK 2: Resultaten screening Vlaamse regelgeving

De Vlaamse regelgeving gelieerd met de Vlaamse aanknopingspunten (zie supra de gewestelijke en gemeenschapsaangelegenheden) is onderwerp van een juridische screening.

Per beleidsdomein wordt een toelichting bij de relevante regelgeving verstrekt en summier worden de screeningsresultaten van de Vlaamse regelgeving opgelijst (regelgeving + artikel(s)).

Ter info wordt waar mogelijk de contactpersoon in de Vlaamse administratie voor een bepaald item vermeld.

2.1. Beleidsdomein Omgeving: (contactpersoon: Luc De Ridder)

A. *Toelichting:*

2.1.1. Afvalstoffenbeleid:

In de sectorale afval- en materialenwetgeving, d.w.z. het Materialendecreet³ en Vlarema⁴, staan geen specifieke bepalingen m.b.t. de controleparticipaties van een organisatie/rechtspersoon, gevestigd in het Vlaams Gewest.

³ Decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen.

⁴ Besluit van de Vlaamse Regering van 17 februari 2012 tot vaststelling van het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen.

2.1.2. De waterproductie en watervoorziening:

Artikel 32 septies, §1 van de wet op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging bepaalt dat het Vlaams Gewest steeds direct of indirect dient te beschikken over ten minste de helft plus één van de aandelen in het kapitaal van **Aquafin nv**.

Het decreet betreffende water bestemd voor menselijke aanwending van 24 mei 2002 (drinkwaterdecreet) en gerelateerde uitvoeringsbesluiten⁵ bevatten meerdere bepalingen m.b.t. prijszetting, kwaliteitseisen en openbare dienstverplichtingen opgelegd aan de watermaatschappijen.

Het **drinkwaterdecreet** wordt hieronder voor volgende elementen uitvoerig behandeld: exploitanten, drinkwaterproductie -en levering, gemeentelijke afvalwatersanering, bovengemeentelijke afvalwatersanering.

-exploitanten:

Het drinkwaterdecreet legt een aantal regels op aan de exploitanten van een openbaar waterdistributienetwerk inzake drinkwaterproductie en -levering, gemeentelijke sanering en bovengemeentelijke sanering. Het decreet kent ook de term waterleverancier. Wij kennen geen bijzondere bepalingen of controlemechanismen inzake de toetreding van derden in de structuren van de exploitanten als dusdanig.

-drinkwaterproductie en -levering:

Waar het de exploitanten aanbelangt zijn ons geen bijzondere bepalingen bekend over de mogelijke toetreding van derden in de organisatie van deze exploitanten. Het Decreet intergemeentelijke samenwerking voorziet wel dat een intergemeentelijk samenwerkingsverband geen private aandeelhouders mag kennen, behalve in de uitzonderingsdomeinen afval en energie. Niet alle exploitanten zijn evenwel intergemeentelijke samenwerkingen.

Sinds 2016 is in Vlaanderen een tariefregulering van kracht die alle exploitanten moeten naleven. Ook de tariefstructuur en de vaste vergoeding zijn vastgelegd in regelgeving en gelden voor alle exploitanten. Voor info over de huidige organisatie van de drinkwatersector, zie p. 7-9 van Watermeter 2016-2017.

Indien men het **publieke karakter** van de exploitanten wil garanderen, dan zal dit wettelijk moeten verankerd worden. Dus enerzijds voorzien in de bepaling dat het om een publiekrechtelijke entiteit moet gaan en anderzijds dat er zelfs voor publiekrechtelijke entiteiten een territoriale beperking moet zijn. M.a.w. een drinkwaterbedrijf kan enkel door een gekwalificeerde rechtspersoon uitgebaat worden. Die gekwalificeerde rechtspersoon is een publiekrechtelijke rechtspersoon of een afgeleide rechtspersoon waarin enkel publiekrechtelijke rechtspersonen deelnemen. In dit kader moet ook rekening gehouden worden met de gemeente Baarle-Hertog waar het drinkwater voorzien wordt door het Nederlandse drinkwaterbedrijf Brabant Water.

⁵ Besluit van de Vlaamse Regering houdende tariefregulering van de integrale drinkwaterfactuur van 5 februari 2016, Besluit van de Vlaamse Regering houdende bepalingen van rechten en plichten van de exploitanten van een openbaar waterdistributienetwerk en hun klanten m.b.t. de levering van water bestemd voor menselijke consumptie, de uitvoering van de saneringsverplichting en het algemeen waterverkoopreglement van 8 april 2011, Besluit van de Vlaamse Regering houdende reglementering inzake de kwaliteit en levering van water, bestemd voor menselijke consumptie van 13 december 2002

-gemeentelijke afvalwatersanering:

De exploitanten zijn saneringsplichtig maar zij kunnen beroep doen op derden en kunnen voldoen aan hun verplichting door o.a. een contract af te sluiten met een door de gemeente na een publieke marktbevraging aangestelde entiteit. Gegeven deze situatie is het dus niet uitgesloten dat een privaat bedrijf aangesteld kan worden als rioolbeheerder. In de praktijk hebben een aantal gemeenten al een concessie gegeven aan de nv Aquafin.

Tarifiering evenals benutting van de verkregen middelen valt onder het toezicht van de Economische toezichthouder en wetgeving legt de tariefstructuur en de vaste vergoeding vast voor alle exploitanten. In het rapport "kosten voor riolering" is de organisatie van de gemeentelijke rioleringsector opgenomen en wordt de benutting van de middelen besproken.

Het vermijden van private participatie in de gemeentelijke rioleringsector zal wetgevend werk vereisen. Hierbij zal ook bijzondere aandacht besteed moeten worden aan de bestaande situatie.

-bovengemeentelijke afvalwatersanering:

De exploitanten zijn saneringsplichtig maar zij kunnen beroep doen op derden en kunnen voldoen aan hun verplichting door een contract af te sluiten met de nv Aquafin. In de praktijk hebben alle exploitanten een contract met de nv Aquafin. De nv Aquafin heeft een monopolie. Het Vlaams Gewest besliste bij decreet om alle taken inzake bovengemeentelijke sanering toe te vertrouwen aan één vennootschap die de rechtsvorm heeft van een nv en opgericht is door de Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen of een dochtermaatschappij hiervan.

Op heden is het **Vlaams Gewest via de VMH de enige aandeelhouder in de nv Aquafin**, dit is niet altijd zo geweest. Binnen de nv Aquafin moet er een strikte scheiding zijn tussen de taken in kader van deze decretale opdracht en de taken die de nv Aquafin voor gemeenten of bedrijven uitvoert.

Alle modaliteiten zijn geregeld in een Beheersovereenkomst tussen de nv Aquafin en het Vlaams Gewest. Deze overeenkomst loopt over 20 jaar en wordt jaarlijks automatisch met 1 jaar verlengd. Tarifiering evenals benutting van de verkregen middelen valt onder het toezicht van de Economisch toezichthouder en wetgeving legt de tariefstructuur en de vaste vergoeding vast voor alle exploitanten. Eveneens is er jaarlijks een budgetoverleg met het Vlaams Gewest om een gelimiteerd budget voor de nv Aquafin vast te leggen.

Het vermijden van private participatie in de bovengemeentelijke saneringssector zal wetgevend werk vereisen. Hierbij zal ook bijzondere aandacht besteed moeten worden aan de bestaande situatie (de nv Aquafin = opzegtermijn van 20 jaar). Ook toegang verschaffen aan andere private saneringsinstanties vereist wetgevend werk.

2.1.3 De ontginning van natuurlijke rijkdommen:

Mechanismen ter controle van het aandeelhouderschap vinden we enkel terug in het **Decreet diepe ondergrond (DDO)**, nl. in:

- artikel 6, §1, derde lid en artikel 10, eerste lid, 7° DDO die het mogelijk maken de voorkeur te geven aan individuele natuurlijke personen of rechtspersonen bij de beoordeling van vergunningsaanvragen voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen;
- artikel 9, tweede lid, 2° DDO dat stelt dat een vergunning voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen kan worden geweigerd als de VR dat opportuun acht vanuit overwegingen van nationale veiligheid, omdat een staat van buiten de EER of

een onderdaan of rechtspersoon daarvan feitelijk zeggenschap heeft over de aanvrager;

- artikel 20 DDO dat stelt dat een dergelijke vergunning pas kan worden overgedragen, *inclusief het overdragen dat volgt uit wijzigingen in de vennootschapsstructuur*, na de schriftelijke toestemming van de VR (hetzelfde is ook voorzien voor vergunningen voor het opsporen en het winnen van aardwarmte, nl. in artikel 63/17);
- de artikelen 29 e.v. DDO volgens dewelke de VR het verlenen van een opsporings/winningsvergunning voor koolwaterstoffen afhankelijk kan maken van een deelneming door het VG in de activiteit waarop de vergunning betrekking heeft, via een door de VR in de vergunning aangewezen vennootschap.

Volgende mechanismen zouden kunnen worden beschouwd als zijnde “ter vrijwaring van het algemeen belang” (met een brede, open kijk zoals gevraagd):

-Voor opsporen en winnen van koolwaterstoffen:

vergunning VR vereist (artikel 5 DDO – artikel 4, §1 BDO⁶): correspondentieadres in België vereist, vermelding in aanvraag als een staat van buiten de EER of een onderdaan of rechtspersoon daarvan feitelijk zeggenschap heeft over de aanvrager), jaarlijkse vergoeding aan VG (artikel 27 DDO), winningsplan (artikel 15 DDO), jaarlijks activiteitenrapport (artikel 16 DDO), metingen bodembeweging (artikel 17 DDO), financiële zekerheid (artikel 18 DDO).

-Voor opsporen en winnen van aardwarmte:

vergunning VR vereist (artikel 63/1 DDO – artikel 14/29, §1 BDO: correspondentieadres in België vereist), bewijs vereist van nodige technische en financiële middelen (artikel 63/9 DDO), winningsplan (artikel 63/12 DDO), jaarlijks activiteitenrapport (artikel 63/13 DDO), metingen bodembeweging (artikel 63/14 DDO), financiële zekerheid (artikel 63/15 DDO)

-Oppervlakedelfstoffendecreet/besluit⁷:

De vergunninghouder (ontginning ingedeeld krachtens titel V Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid) moet primaire oppervlakedelfstoffen optimaal ontginnen, optimaal valoriseren (artikel 9 decreet), voortgangsrapporten bezorgen (artikel 24 besluit), eventueel beschikken over een ontginningsmachtiging (artikel 10 decreet), de eindafwerking realiseren (artikel 18 decreet) en mag in principe enkel primaire oppervlakedelfstoffen waarvoor een certificaat van herkomst is afgeleverd (door het departement), ontginnen (artikel 27 decreet).

-Grindwinning:

i) “Heffingsplichtige grindwinning” (uitdovende regelgeving van Grinddecreet⁸):

De vergunninghouder is onderworpen aan een grindheffing (artikel 15 decreet). Er is een productiequotum, verdeeld door de VR. Overdracht van het productiequotum moet worden aangemeld bij het grindcomité (artikel 16 decreet). Het grindfonds, het grindcomité en de subcomités zijn aparte rechtspersonen. Artikel 5 Grinddecreet bepaalt hoe de middelen kunnen worden aangewend. Artikel 6 stelt dat de beslissingen van het grindcomité en de subcomités ter goedkeuring worden voorgelegd aan de VR en dat jaarlijks verslag wordt uitgebracht van de werkzaamheden. Overeenkomstig artikel 7 Grinddecreet worden de leden van de comités door de VR benoemd. Uit de artikelen 8 tot en met 12 Grinddecreet blijkt dat kandidaten worden voorgedragen door de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij Limburg, de Intercommunale Maatschappij voor de ruimtelijke ontwikkeling in Limburg, werknemers- en werkgeversorganisaties,

⁶ Besluit van de Vlaamse Regering van 15 juli 2011 tot uitvoering van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond en tot wijziging van diverse besluiten

⁷ Decreet van 4 april 2003 betreffende de oppervlakedelfstoffen; besluit van de Vlaamse Regering van 26 maart 2004 houdende regels tot uitvoering van het oppervlakedelfstoffendecreet.

⁸ Decreet van 14 juli 1993 tot oprichting van het Grindfonds en tot regeling van de grindwinning.

landbouworganisaties, gemeenten en verenigingen ter bescherming van het leefmilieu en de natuur. Wanneer het grindcomité en de subcomités een beroep doen op de POM of de provincie Limburg voor de materiële voorbereiding en uitvoering van hun beslissingen of wanneer het grindcomité een aantal deeltaken toevertrouwt aan de personen of verenigingen of publieke rechtspersonen die het aanwijst, worden de overeenkomsten daartoe ter goedkeuring voorgelegd aan de VR (artikel 13 Grinddecreet). Overeenkomstig artikel 17, §3 Grinddecreet verwerft de POM de eigendom of het ontginningsrecht van de aangeduide grindwinningsgebieden in de provincie Limburg. Overdracht van trekkingsrecht moet worden gemeld aan het grindcomité (artikel 20 Grinddecreet). Overeenkomstig artikel 21, §2 Grinddecreet kan tegen elke beslissing van het grindcomité of een subcomité beroep worden ingediend bij de VR.

- ii) "Projectgrindwinning" (extra hoofdstuk ingevoegd in Grinddecreet bij decreet van 3 april 2009):

Voor maatschappelijke projecten van groot openbaar belang kan de VR een vergunning tot projectgrindwinning verlenen. Daarvoor gelden voorwaarden, de percelen moeten worden afgewerkt en uitgerust en daarvoor moet een financiële zekerheid worden gesteld. Er kan een projectgrindwinningscomité worden opgericht, met rechtspersoonlijkheid, waarin o.a. exploitanten worden vertegenwoordigd, landbouworganisaties en verenigingen ter bescherming van leefmilieu en natuur. Een projectvoorstel kan maar worden goedgekeurd indien minstens twee derde van de leden aanwezig of vertegenwoordigd is en wanneer er geen enkele tegenstem is van deze aanwezige of vertegenwoordigde leden tegen het voorstel (hoofdstuk IIIbis Grinddecreet).

2.1.4 (i) De distributie en het plaatselijke vervoer van elektriciteit door middel van netten waarvan de nominale spanning lager is dan of gelijk is aan 70.000 volt; (ii) de openbare gasdistributie, (iii) de aanwending van mijn gas en gas afkomstig van hoogovens en (iv) de netten voor warmtevoorziening op afstand: (contactpersonen: Sarah Van Kerckhoven-VREG en Luc De Ridder-Departement Omgeving)

(i) de distributie en het plaatselijke vervoer van elektriciteit door middel van netten waarvan de nominale spanning lager is dan of gelijk is aan 70.000 volt:

(ii) de openbare gasdistributie:

Het gewestelijke energielandschap is qua strategische infrastructuur opgesplitst in enerzijds de elektriciteitsdistributie- en aardgasdistributienetbeheerders, vermeld in titel IV van het Energiedecreet van 8 mei 2009, die door de VREG voor een geografisch afgebakend gebied zijn aangewezen, en anderzijds de beheerder van het plaatselijke vervoernet die belast is met het beheer van de elektrische leidingen met een nominale spanning van minder dan of gelijk aan 70 kilovolt, en de bijbehorende installaties, die gelegen zijn in het Vlaamse Gewest en die voornamelijk gebruikt worden voor het vervoer van elektriciteit naar distributienetten. Dat geheel van elektrische leidingen en installaties vormt het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. Elektrische leidingen van boven 70 kilovolt of aardgasvervoersleidingen behoren tot de federale bevoegdheid.

Ten aanzien van bepaalde actoren actief in de energiemarkt zoals leveranciers en producenten is er een doel van "ontvlechting": de (Europese) eis van opsplitsing van **netbeheer**, enerzijds, en activiteit van **levering en productie**, anderzijds. Ondernemingen met activiteiten als leverancier

of producent mogen daarom noch direct, noch indirect, enige vorm van controle kunnen uitoefenen op het netbeheer/de netbeheerder. Dat vertaalt zich in regels met betrekking tot samenstelling van bestuursorganen en wijze van besluitvorming, maar ook m.b.t. participatie in kapitaal.

Wat de elektriciteitsdistributie- en aardgasdistributienetbeheerders, vermeld in titel IV van het Energiedecreet van 8 mei 2009, betreffen is in artikel 3.1.12 van het Energiebesluit van 19 november 2010 een beperking opgenomen: *“Producenten, invoerders van buitenlands aardgas, houders van een leveringsvergunning, tussenpersonen of de met die ondernemingen verbonden of geassocieerde ondernemingen bezitten alleen of gezamenlijk ten hoogste 30 % van het kapitaal van de netbeheerder en de werkmaatschappij.”* Deze bepaling is van toepassing op alle daarin vervatte categorieën, ongeacht nationaliteit. Omgekeerd betekent dit evenzeer dat de daarin *niet* vermelde categorieën, ongeacht nationaliteit, *niet* aan die beperking zijn onderworpen.

Dergelijke netbeheerders zijn in de praktijk echter ook “intercommunales” (maar hoeven dat energierechtelijk strictu sensu dus niet te zijn!), zodat wat die intergemeentelijke samenwerkingsverbanden betreft ook parallel de bepalingen van het decreet intergemeentelijke samenwerking⁹ van 6 juli 2001 van toepassing zijn. In die zin stelt dat decreet o.a. het volgende:

- artikel 10, § 2, 1° stelt dat privaatrechtelijke personen kunnen deelnemen aan een samenwerkingsverband met als enige doelstelling het realiseren van opdrachten als vermeld in artikel 4.1.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en de deelnemende privaatrechtelijke persoon niet actief is als energieleverancier of energieproducent als vermeld in artikel 1.1.3, 78° en 102°, van het voormelde decreet. Die bepaling legt echter evenmin grenzen aan de nationaliteit van de investeerder.
- Artikel 44 bepaalt dat het aantal stemmen waarover iedere deelnemer in de algemene vergadering beschikt, statutair wordt bepaald, waarbij:
1° de deelnemende gemeenten altijd over de meerderheid van de stemmen beschikken;
2° de deelnemende privaatrechtelijke personen samen over niet meer dan 25% van het totale aantal statutair bepaalde stemmen kunnen beschikken. Onverminderd het voorgaande, kunnen in de statuten bepalingen ter bescherming van minderheden worden opgenomen.
- Artikel 47 stelt dat het aantal bestuurders dat op voordracht van de andere deelnemers werd benoemd, nooit meer mag bedragen dan een vierde van het aantal op voordracht van de aangesloten gemeenten benoemde bestuurders.
- Artikel 54 stelt dat het totale aantal leden van het directiecomité in elke dienstverlenende of opdrachthoudende vereniging ten hoogste één derde van dat van de raad van bestuur bedraagt; de meerderheid komt telkens toe aan de leden die op voordracht van de deelnemende gemeenten zijn benoemd.

Onrechtstreeks vormen die bepalingen dus sowieso een rem op de beslissingsmacht van externe deelnemers, ongeacht hun nationaliteit. Het decreet intergemeentelijke samenwerking geldt voor elke participatie door om het even welke onderneming (met om het even welke activiteit) in een intergemeentelijke samenwerking.

De VREG stelt daarenboven expliciet dat de handhaving van het decreet intergemeentelijke samenwerking niet behoort tot haar bevoegdheid. Bij een eventuele participatie van een derde in een intergemeentelijke samenwerking zal het dan ook aan de bevoegde minister (na onderzoek door het agentschap binnenlands bestuur) toekomen om hierover te oordelen. Zo zal een participatie van een derde leiden tot een statutenwijziging, hetgeen goedgekeurd moet worden conform het Decreet intergemeentelijke samenwerking. Dergelijke statutenwijziging moet door de VREG niet worden goedgekeurd, maar wordt wel nagezien in de zin dat nagegaan

⁹ Het Decreet intergemeentelijke samenwerking wordt ook uitvoering behandeld in deze nota in volgend onderdeel: 3.3.1. Overheidsrechtspersonen – Intergemeentelijke samenwerking

wordt of de netbeheerder nog steeds aan de onafhankelijkheidsvoorwaarden voldoet.

De VREG suggereert als mogelijk hiaat volgende theoretische situatie: Er moet theoretisch rekening mee gehouden worden dat netbeheerders niet per sé intergemeentelijke samenwerkingswerkingen zijn. Hoewel het erg theoretisch is, zou men kunnen denken aan het scenario waarbij een gemeente (of enkele gemeenten samen) de uitbating van het distributienet overdragen aan een onderneming die niet de vorm van een intergemeentelijke samenwerkingsverband aanneemt.

Voorts wordt in het energierecht (art. 3.1.15 Energiebesluit van 19 november 2010) ook bepaald dat als de gemeenten rechtstreeks of onrechtstreeks meer dan 25 % van het kapitaal bezitten van een distributienetbeheerder die een distributienet beheert op een spanningsniveau, lager dan 20 kV, bepalen de statuten van die distributienetbeheerder met betrekking tot de samenstelling van het bestuursorgaan dat het minstens voor 70 % samengesteld is uit bestuurders die voorgedragen worden door de gemeenten-aandeelhouders. Het bestuursorgaan is minstens voor de helft samengesteld uit onafhankelijke bestuurders. In alle andere gevallen bepalen de statuten van de netbeheerder met betrekking tot de samenstelling van het bestuursorgaan dat het minstens voor de helft samengesteld is uit onafhankelijke bestuurders. Als de netbeheerder die beantwoordt aan die vereisten een beroep doet op een werkmaatschappij, moet het bestuursorgaan van de werkmaatschappij minstens voor 70 % samengesteld zijn uit onafhankelijke bestuurders. Als de netbeheerder die beantwoordt aan die vereisten een beroep doet op een werkmaatschappij, moet het een orgaan dat bevoegd is voor de voorbereiding van de beslissingen over de voor het netbeheer strategische en vertrouwelijke aangelegenheden, vermeld in artikel 3.1.28, tweede lid van het Energiebesluit, volledig samengesteld zijn uit bestuurders die voorgedragen zijn door de gemeenten-aandeelhouders van de distributienetbeheerder. In alle andere gevallen moet dat orgaan volledig samengesteld zijn uit onafhankelijke bestuurders. Op die wijze staat er ook een rem op de invloed van externe investeerders/aandeelhouders. Ook hier weer ongeacht nationaliteit.

Artikel 3.1.15 van het Energiebesluit lijkt minder streng dan bijv. artikel 47 maar is wel degelijk van belang omdat het hier gelinkt wordt aan kapitaal én dit ook van toepassing is op structuren waar de gemeenten in participeren maar die niet onder het toepassingsgebied van het decreet intergemeentelijke samenwerking vallen. Hierbij wordt in herinnering gebracht dat volgens het energierecht een distributienetbeheerder immers geen “intercommunale” moet zijn. Anderzijds kunnen – zoals de laatste maanden ook al duidelijk is geworden via de media – de gemeenten evenzeer participeren in/via vennootschappen die buiten het toepassingsgebied van het decreet intergemeentelijke samenwerking vallen, indien zij via zo een structuur opereren (bijv. een zuivere vennootschap die DNB wordt) zullen ze toch nog onder de toepassing van deze sectorale energieregeling vallen.

Wat de beheerder van het plaatselijke vervoernet (het Elia-net tussen 30 kilovolt en 70 kilovolt), als bedoeld in artikel 4.1.2 van het Energiedecreet, betreft, zijn geen dergelijke beperkingen in het gewestelijk energierecht opgenomen.

Wat de netbeheerders (en hun werkmaatschappijen) betreft, kan in het licht van de vraagstelling

ook gewezen worden op enkele van de voorwaarden betreffende de “beheersmatige en juridische onafhankelijkheid van de netbeheerder ten aanzien van producenten, houders van een leveringsvergunning en tussenpersonen”: art. 3.1.19 tot en met 3.1.20 van het Energiebesluit.

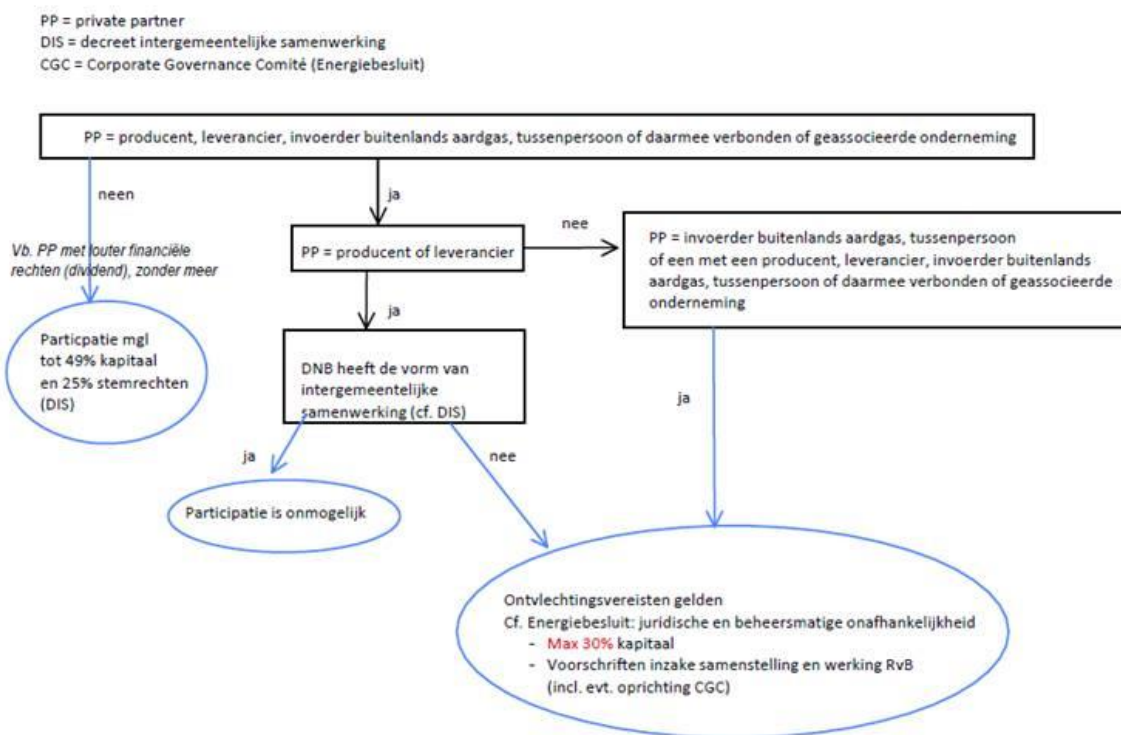
Voorts zijn er enkele regels die betrekking hebben op elke participant, ongeacht de activiteit:

- Art. 3.1.12 en art. 3.1.15 van het Energiebesluit (zie supra);

- In art. 3.1.18, 1° van het Energiebesluit inzake besluitvorming RvB: hier kan men een bepaling vinden die algemeen geldt: er mag geen vetorecht bestaan in hoofde van een of meerdere welbepaalde bestuurders;
- art. 3.1.17: een Corporate Governancecomité (CGC) moet worden opgericht zodra een aandeelhouder >10% in kapitaal participeert, want dat maakt van deze aandeelhouder een “dominerende aandeelhouder” (gedefinieerd in Energiebesluit) en daardoor is een bestuurder die daarmee gelinkt kan worden, een niet-onafhankelijke bestuurder. Dergelijke bestuurders mogen geen deel uitmaken van het CGC, dat moet waken over de onafhankelijkheid van de netbeheerder.

Zodra een participant dus >10% in het kapitaal verwerft, waardoor dit een dominerende aandeelhouder¹⁰ wordt, treden wel enkele beschermingsmechanismen in gang.

Schematisch ziet de beperking van participatie in netbeheerder/IGS er o.i. volgt uit:

Hoofdstuk I van titel IV van het Energiedecreet bevat diverse mechanismen ter vrijwaring van het algemeen belang bij het beheer van het distributienet:

- Eerzijds via wetgeving, de zogenaamde “openbardienstverplichtingen” die in het Energiedecreet zijn opgelegd aan de netbeheerders (bv. inzake openbare verlichting);
- Anderzijds via het voorzien van regulering door de regulator (zie alinea hierboven): vooral de tariefregulering (met o.a. tariefprikkels inzake kwaliteit van dienstverlening), maar ook technische regulering via de technische reglementen (o.a. aansluitingstermijnen, termijnen voor herstellingsduur, ...).

Er wordt ook in de vraagstelling van departement EWI verwezen naar controles op “prijzetting”. Wat de distributienetbeheerders betreft wordt dit geregeld via titel IV, hoofdstuk I, afdeling XII van het Energiedecreet en valt dit onder de controle van de onafhankelijke gewestelijke energieregulator (VREG) die een tariefmethodologie vaststelt en de

¹⁰ definitie van “dominerende aandeelhouder” en “onafhankelijke bestuurder” worden vermeld in het Energiedecreet.

distributienettarieven goedkeurt. Wat de beheerder van het plaatselijk vervoersnet betreft, is dit nog altijd federaal aangezien artikel 6, §1, VII, eerste lid, a), in fine van de BWHI stelt dat de tarieven van de netten die een transmissiefunctie hebben en die uitgebaat worden door dezelfde beheerder als het transmissienet federaal blijven. Mocht het Vlaamse Gewest echter ooit beslissen tot het invoeren van een onverenigbaarheid tussen de functie van beheerder van het plaatselijk vervoernet en transmissienetbeheerder (momenteel in beide gevallen dus Elia), dan wordt dit echter wel een gewestelijke tariefbevoegdheid.

Quid Fluvius?

In de mate dit een werkmaatschappij van de werkmaatschappijen van de netbeheerders zal zijn, kan volgens de VREG geoordeeld worden dat dezelfde principes zoals deze nu gelden, gewoon doorgetrokken worden. Blijft daarbij overeind dat het om “ontvlechtingseisen” handelt.

- Energiedecreet (toekomst):¹¹

Op basis van de visienota betreffende de toekomstvisie voor de distributienetbeheerders en hun werkingsmaatschappijen en de financieringsintercommunales in het licht van een decentrale, CO-2 arme energievoorziening beslist de Vlaamse Regering dat volgende voorstellen geïmplementeerd zullen worden in het energiedecreet:

- 1) Er zullen randvoorwaarden vastgelegd worden waarbinnen gemeenten kunnen kiezen voor een distributienetbeheerder. De volgende twee randvoorwaarden zullen opgelegd worden:
 - dezelfde intercommunale voor gas en elektriciteit;
 - aaneensluitende geografische gebieden.
- 2) De raad van bestuur van de werkmaatschappij (Fluvius) zal maximaal 20 leden (eventueel onafhankelijke bestuurders) tellen en zal samengesteld worden uit minstens 1 vertegenwoordiger per distributienetbeheerder.
- 3) Voor nieuwe aanstellingen (inclusief aanwerving, bevordering of mobiliteit) wordt de minister-presidentnorm ingevoerd voor de functies van CEO en leden van het managementcomité binnen de werkmaatschappij.
- 4) Binnen de raden van bestuur van de werkmaatschappijen moet minstens 1/3de van de bestuurders van het andere geslacht zijn.
- 5) Parlementsleden kunnen niet lid zijn van de raad van bestuur van een werkmaatschappij en/of van een strategisch comité.

Voorts zal er een protocol afgesloten worden tussen CEO, managementcomité en de voorzitter van de werkmaatschappij enerzijds en de minister van Energie anderzijds om afspraken te maken met betrekking tot samenwerking en informatiedeling alsook afspraken omtrent de implementatie van het door de Vlaamse overheid vastgelegde energiebeleid.

De Vlaamse regering heeft de intentie om een draagvlak te laten groeien rond hernieuwbare energie. Dit draagvlak kan gestimuleerd worden door participatie in lokale hernieuwbare

¹¹VR 2017 0505 DOC. 0418/1QUINQUIES Visienota betreft de toekomstvisie voor de distributienetbeheerders en hun werkmaatschappijen en de financieringsintercommunales in het licht van een decentrale, CO-2 arme energievoorziening

energieprojecten. Participatie in de Vlaamse gemeentelijke hernieuwbare energieholding zal op twee manieren mogelijk gemaakt worden, enerzijds via een beursgang en anderzijds via burgers bijvoorbeeld via een coöperatieve in die holding.

(iii) de aanwending van mijngas en gas afkomstig van hoogovens

Omtrent de aanwending van mijngas en gas afkomstig uit hoogovens bestaat voor zover ons bekend zelfs geen gewestelijke energieregeling.

(iv) netten voor warmtevoorziening op afstand

Wat de netten voor warmtevoorziening van op afstand betreft, is via het decreet van 10 maart 2017¹² in een kaderregeling voorzien waarvoor nog een uitvoeringsbesluit moet komen. Dit decreet bevat echter geen bijzondere bepalingen omtrent deelname en participaties. Warmtetarieven zijn overigens nog steeds een federale bevoegdheid.

2.1.5 Het dierenwelzijn:

De dierenwelzijnsregeling bevat geen bepalingen om te verzekeren dat bij een eventuele toetreding van een derde partij tot een rechtspersoon of intergemeentelijk samenwerkingsverband (of daarmee verbonden bedrijf) het algemeen belang gevrijwaard zal worden. Er zijn in de regeling geen controlemechanismen i.k.v. aandeelhouderschap in bepaalde bedrijven beschreven.

2.1.6 Onroerend erfgoed: (contactpersoon: Steven Tricot)

Op eigen initiatief is er een screeningsverzoek verzonden naar het Agentschap Onroerend Erfgoed. Binnen het beleidsveld "onroerend erfgoed" lijken er volgens het agentschap Onroerend Erfgoed geen elementen te zijn van een strategische sector. Het Onroerenderfgoeddecreet en het Varend erfgoeddecreet hebben als doelstelling de instandhouding van bepaald beschermde onroerend en roerende (varend) erfgoed. Daartoe wordt aan (elke) eigenaar ervan een instandhouding- en onderhoudsverplichting opgelegd. Maar wat de nationaliteit van de eigenaar is van het beschermd erfgoed is van geen belang, zolang die maar zijn verplichtingen nakomt. Indien dat niet het geval is, kan er gehandhaafd worden via rechterlijke en bestuurlijke maatregelen. Er lijkt ons ook geen risico op controleparticipatie aangezien het voorwerp van onze regeling primair "objecten" zijn en geen (dienstverlenende) organisaties, ondernemingen of sectoren.

Het VIOE (Vlaams instituut Onroerend Erfgoed) wordt verder behandeld in deze tekst in het onderdeel 3.7.3. Wetenschappelijke instellingen.

B. Screeningsresultaten:

¹² Decreet van 10 maart 2017 houdende wijziging van het decreet van 20 december 1996 tot regeling van de rol van de lokale adviescommissie in het kader van het recht op minimumlevering van elektriciteit, gas en water en van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de invoering van een regulerend kader voor warmte- of koudnetten (B.S. 13/04/2017).

Wet op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging van 26 maart 1971	• Artikel 32 septies, §1.
Decreet betreffende water bestemd voor menselijke aanwending van 24 mei 2002	• Artikel 4, §1, eerste lid; • Artikel 4, §3; • Artikel 4, §4; • Artikel 5, §1; • Artikel 5, §3; • Artikel 5, §4, eerste lid; • Artikel 5, §5, eerste lid; • Artikel 6, §2, eerste lid; • Artikel 6 bis, §1 t.e.m. §5 • Artikel 6 bis, §7; • Artikel 8, §1 t.e.m. 2; • Artikel 12 bis, §1 • Artikel 16, §1, eerste lid tot en met vijfde lid;
Besluit van de Vlaamse Regering houdende tariefregulering van de integrale drinkwaterfactuur van 5 februari 2016	
Besluit van de Vlaamse regering houdende bepalingen van rechten en plichten van de exploitanten van een openbaar waterdistributienetwerk en hun klanten met betrekking tot de levering van water bestemd voor menselijke consumptie, de uitvoering van de saneringsverplichting en het algemeen waterverkoopreglement van 8 april 2011	
Besluit van de Vlaamse regering houdende reglementering inzake de kwaliteit en levering van water, bestemd voor menselijke consumptie van 13 december 2002	
Decreet Diepe Ondergrond (Decreet betreffende de diepe ondergrond van 8 mei 2009)	• Artikel 5; • Artikel 6, §1, derde lid; • Artikel 9, tweede lid, 2°; • Artikel 10, eerste lid, 7°; • Artikel 15 t.e.m. 18; • Artikel 20; • Artikel 27; • Artikelen 29 e.v.; • Artikel 63/1; • Artikel 63/9; • Artikel 63/12 t.e.m. 63/15;

	• Artikel 63/17.
Besluit Diepe Ondergrond (Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond en tot wijziging van diverse besluiten van 15 juli 2011)	• Artikel 4, §1, • Artikel 14/29, §1.
Oppervlakedelfstoffendecreet (Decreet betreffende de oppervlakedelfstoffen van 4 april 2003)	• Artikel 9; • Artikel 10; • Artikel 18; • Artikel 27.
Oppervlakedelfstoffenbesluit (Besluit van de Vlaamse Regering houdende regels tot uitvoering van het oppervlakedelfstoffendecreet, wat betreft het wijzigen van de nadere regels over de oppervlakedelfstoffenplanning en over de natuurlijke samenstelling van oppervlakedelfstoffen)	• Artikel 24.
Grindwinning-decreet (Decreet tot oprichting van het Grindfonds en tot regeling van de grindwinning van 14 juli 1993)	• Artikel 5 tot en met Artikel 12; • Artikel 13; • Artikel 15; • Artikel 16; • Artikel 17; • Artikel 20; • Artikel 20 bis tot en met Artikel 20 septies (Hoofdstuk III bis De Maatregelen betreffende de projectgrindwinning); • Artikel 21.
Energiebesluit (Besluit van de Vlaamse Regering houdende algemene bepalingen over het energiebeleid van 19 november 2010)	• Artikel 3.1.12; • Artikel 3.1.15; • Artikel 3.1.17 tot en met Artikel 3.1.20.
Energiedecreet (Decreet houdende algemene bepalingen betreffende energiebeleid van 8 mei 2009)	• Artikel 4.1.29. tot en met Artikel 4.1.34. (Titel IV, hoofdstuk I, afdeling XII Tarieven voor de aansluiting op en het gebruik van het distributienet).
Decreet intergemeentelijke samenwerking van 6 juli 2001	• Artikel 10, §2, 1°; • Artikel 44; • Artikel 47;

VOORLOPIGE VERSIE

2.2. Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken:

(contactpersoon: Deborah Heyvaert)

A. Toelichting:

2.2.1. De wegen en hun aanhorigheden:

In het BAM-decreet wordt bepaald dat het Vlaamse Gewest steeds direct of indirect dient te beschikken over de meerderheid (de helft plus één) van de aandelen (aandelen op naam) in het kapitaal van de **nv van publiek recht**¹³ **BAM**.

Mits akkoord van de Vlaamse regering kunnen tal van overheidsorganisaties in sensu lata (lokaal, provinciaal, intergemeentelijk en Vlaams) gemachtigd worden om in te schrijven op het kapitaal van BAM.

De Vlaamse regering beslist bij besluit over de statuten van de BAM. De Algemene vergadering beslist over iedere statutenwijziging. Deze statutenwijzigingen hebben slechts uitwerking na goedkeuring door de Vlaamse regering. Het toezicht op de BAM wordt uitgevoerd door twee regeringscommissarissen.

In het decreet van De Werkvennootschap geldt ook dat het Vlaamse Gewest direct of indirect steeds dient te beschikken over de meerderheid van de aandelen in het kapitaal van **de nv van publiek recht**. Mits akkoord van de Vlaamse regering kunnen tal van overheidsorganisaties (lokaal, provinciaal, intergemeentelijk en Vlaams) gemachtigd worden om in te schrijven op het kapitaal van De Werkvennootschap.

De Algemene vergadering beslist over iedere statutenwijziging. De statuten worden vooraf ter goedkeuring voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Het toezicht op de Werkvennootschap wordt uitgevoerd door twee regeringscommissarissen.

Afwijkend ten opzichte van BAM-decreet: Desgevallend kan het Vlaamse Gewest enige aandeelhouder worden van de Werkvennootschap, zonder dat het Vlaamse Gewest wordt geacht hoofdelijk borg te staan voor de verbintenissen van de Werkvennootschap.

2.2.2. De waterwegen en hun aanhorigheden:

Decreet Vlaamse Waterweg:

De aandelen zijn steeds op naam. Als aandelen worden verworven of worden toegekend aan andere aandeelhouders dan het Vlaamse Gewest, dan worden de aandeelhouders onderverdeeld in de volgende groepen:

- 1) Groep A: Vlaamse Gewest;
- 2) Groep B: andere publiekrechtelijke rechtspersonen
- 3) Groep C: aandeelhouders niet behorende tot groepen A en B.

Er worden drie categorieën aandelen voorzien. Een aandeelhouder van groep A krijgt categorie A-aandelen, et cetera. De rechten en verplichtingen verbonden aan de categorieën aandelen worden door de statuten bepaald.

Het Vlaamse Gewest kan enkel zijn aandelen overdragen aan derden die door de Vlaamse regering aangewezen zijn, onder de door haar te bepalen voorwaarden.

¹³ NV van publiek recht is een publiekrechtelijke vennootschap. Een vennootschap die is belast met een openbare dienst en waarvan de werking door de overheid wordt bepaald en gecontroleerd is publiekrechtelijk. Een publiekrechtelijke vennootschap wordt, behoudens andersluidende wettelijke bepaling, geacht voor het algemeen belang te zijn opgericht. Elke handeling in strijd hiermee is buiten haar oogmerk en bijgevolg nietig. (zie Handboek Vennootschappen, Algemeen Deel, afdeling 8 publiekrechtelijke vennootschappen, Dirk Van Gerven, pg. 98 t.e.m. 100).

Het rechtstreekse belang van de aandeelhouder van groep A in het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap moet steeds meer dan 75% bedragen.

Het Vlaamse Gewest beschikt in deze over een voorkeurrecht bij elke aandelenoverdracht van een groep B of groep C-aandeelhouder, waarvan de uitoefening in de statuten wordt bepaald. Een aandelenoverdracht van aandelen van groep B of groep C is onderhevig aan de voorafgaande machtiging van de Vlaamse regering.

Elk voorstel tot kapitaalsverhoging vanwege de Raad van Bestuur, waardoor kapitaal door anderen dan het Vlaamse Gewest kan worden gevormd, is aan de voorafgaande toestemming van de Vlaamse regering onderworpen.

In geval van kapitaalsverhoging in geld kunnen de aandeelhouders gebruik maken van hun voorkeurrecht in volgende rangorde: eerst groep A, groep B en dan groep C.

Decreet Waterwegen en Zeekanaal:

Dit decreet wordt opgeheven op datum van 31 december 2017. De vennootschap Waterwegen en Zeekanaal wordt ontbonden. Dit is onderdeel van de fusie van Waterwegen en Zeekanaal NV van publiek recht en de nv van publiek recht Scheepvaart.

Decreet maatregelen herstructurering Waterwegen en Zeekanaal NV van publiek recht en nv Scheepvaart van publiek recht:

Deze regelgeving treedt pas in werking op datum van 1 januari 2018. Hierin worden onder andere tal van wijzigingen aangebracht aan het decreet betreffende De Scheepvaart.

2.2.3. De havens en hun aanhorigheden:

In het decreet zeehavens wordt vermeld dat de in het havenbedrijf participerende rechtspersonen een **publiekrechtelijk karakter** hebben.

Het Vlaamse Gewest participeert noch rechtstreeks noch onrechtstreeks in de havenbedrijven. De havenbedrijven hebben met betrekking tot de openbare havendiensten enkele openbaredienstverplichtingen te vervullen. Het havenbedrijf dient jaarlijks over deze ODV's te rapporteren aan de Raad van Bestuur.

Haven van Zeebrugge

De Stad Brugge mag onder geen enkel beding de aandelen in de Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen NV, verworven van het Vlaamse Gewest op 17 mei 2001, vervreemden, tenzij met de voorafgaande goedkeuring van de Vlaamse Regering.

De bestaande aandelen van privaatrechtelijke personen in de Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen NV kunnen behouden blijven.

In het Decreet Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen heeft de Stad Antwerpen beslist bij gemeenteraadsbesluit tot de omvorming van het Gemeentelijk havenbedrijf Antwerpen tot een **nv van publiek recht**. Het voormelde besluit stelt de eerste statuten vast en bepaalt het aantal aandelen.

De statutenwijzigingen worden bekendgemaakt en doorgevoerd overeenkomstig de bepalingen in de statuten en het Wetboek van Vennootschappen.

Alle aandelen die ter gelegenheid van de omvorming van het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen in een naamloze vennootschap van publiek recht werden uitgegeven, worden toegekend aan de stad Antwerpen.

Tevens dient de stad Antwerpen steeds direct of indirect te beschikken over de meerderheid van de aandelen in het kapitaal van de vennootschap. Aan alle aandelen zijn dezelfde rechten en verplichtingen verbonden. Alle aandelen van het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen zijn en blijven op naam.

Het decreet Gemeentelijk Havenbedrijf Gent (nv van publiek recht) heeft bijna dezelfde bepalingen als het Decreet Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen, met uitzondering van de laatste alinea. Zo is er geen bepaling waarin gesteld wordt dat de stad Gent steeds direct of indirect dient te beschikken over de meerderheid van de aandelen in het kapitaal van de vennootschap.

De Stad Gent, de provincie Oost-Vlaanderen en de gemeenten op het grondgebied waarvan een deel van het havengebied van Gent ligt, zijn gemachtigd om rechtstreeks of onrechtstreeks deel te nemen in de nv Havenbedrijf Gent. Het Vlaamse Gewest niet (artikel 5, §1 Havendecreet).

2.2.4. Uitrusting en uitbating van luchthavens en openbare vlieghavens:

In het LOM-decreet wordt de LOM wordt opgericht als **een publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap**, hetgeen op heden deel is van het beleidsdomein MOW.

De statuten van de **nv publiek recht "LOM Oostende-Brugge"** worden vastgesteld bij besluit van de Vlaamse Regering, met uitzondering van de bepalingen in artikel 22.

Het oprichtingskapitaal wordt bepaald door de Vlaamse Regering. Alle aandelen die het oprichtingskapitaal vertegenwoordigen zullen worden onderschreven door het Vlaamse Gewest, behoudens één aandeel dat zal worden onderschreven door PMV. Het kapitaal van de LOM zal vertegenwoordigd worden door aandelen op naam.

Elke aandelenoverdracht door een andere aandeelhouder dan het Vlaamse Gewest aan een andere aandeelhouder dan het Vlaamse Gewest of aan een derde is onderworpen aan de voorafgaande goedkeuring door de raad van bestuur van de LOM. De exacte voorwaarden aan dit goedkeuringsrecht worden nader omschreven in de statuten van de LOM.

Elke uitgifte van nieuwe aandelen of converteerbare obligaties, obligaties met inschrijvingsrecht of van warrants moet vooraf door de Vlaamse Regering worden goedgekeurd. Er dient opgemerkt te worden dat een aandelenoverdracht er niet mag toe leiden dat afbreuk wordt gedaan aan haar statuut als publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap. Elke voorgenomen aandelenoverdracht door een andere aandeelhouder dan het Vlaamse Gewest dient steeds bekendgemaakt te worden aan het Vlaamse Gewest en aan de LOM, samen met de voorwaarden van die overdracht en een kopie van het bindende bod van de kandidaat-overnemer. Het Vlaamse Gewest heeft een voorkeurrecht van vier maanden op die aandelen. De precieze voorwaarden voor dit voorkeurrecht worden nader omschreven in de statuten van de LOM.

De **nv publiek recht "LOM Kortrijk-Wevelgem"** heeft in essentie dezelfde bepalingen als hier bovenvermeld bij de nv publiek recht "LOM Oostende-Brugge", met uitzondering van één bepaling. Er is geen bepaling waarbij er één aandeel van de LOM Kortrijk-Wevelgem bij de oprichting zal worden onderschreven door PMV.

De **nv publiek recht "LOM Antwerpen"** heeft in essentie dezelfde bepalingen als hier bovenvermeld bij de nv publiek recht "LOM Oostende-Brugge". Als kanttekening dient hierbij enkel vermeld te worden dat deze LOM later werd opgericht nl. door een decreetwijziging op datum van 8 mei 2009.

2.2.5. Gemeenschappelijke stads- en streekvervoersdiensten:

De Vlaamse Regering stelt de statuten van **de publiekrechtelijke vereniging met rechtspersoonlijkheid de Vlaamse Vervoersmaatschappij** hierna "de Maatschappij" genoemd vast. Alle aandelen van de Maatschappij zijn op naam.

De Maatschappij kan slechts ontbonden worden door een decreet van het Vlaamse parlement.

De vestiging van de zetel van de Maatschappij wordt bepaald door de Vlaamse regering. Behoudens de kapitaaloverdrachten vanuit de Nationale Maatschappij voor Buurtspoorwegen, de Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Antwerpen en de Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Gent, kan het kapitaal enkel verhoogd worden bij beslissing van de Vlaamse regering door inschrijving, van natuurlijke of rechtspersonen op ondeelbare aandelen die onmiddellijk volgestort moeten worden.

Het Vlaamse Gewest is evenwel vrijgesteld van de verplichting tot onmiddellijke volstorting. Het kapitaal van de Maatschappij dient te allen tijde voor meer dan drie vierde in handen van publiekrechtelijke rechtspersonen te blijven.

De Algemene vergadering benoemt een commissaris voor de controle op de financiële toestand, de jaarrekening en de regelmatigheid van de verrichtingen in de jaarrekening.

Tot slot sluit de Vlaamse regering en de Maatschappij na onderhandeling een beheersovereenkomst volgens specifieke bepalingen vastgelegd in het kaderdecreet.

In eerste instantie lijkt de strategische controle van het Vlaamse Gewest overal voldoende verankerd. Toch is er een aandachtspunt bij de nakende fusie tussen HBG en ZSP.

B. Screeningsresultaten:

Regelgeving	Artikel decreet / statuten
Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel - BAM (decreet houdende de oprichting van de naamloze vennootschap van publiek recht Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel van 13 december 2002)	• Artikel 13, §1 (controleparticipatie); • Artikel 13, §2 (mogelijk om aandelen te verwerven) • Artikel 14 (statuten en wijziging); • Artikel 23 (toezicht).
De Werkvennootschap (decreet houdende de totstandbrenging van De Werkvennootschap nv van publiek recht van 23 december 2016)	• Artikel 11 (controleparticipatie); • Artikel 11, laatste lid (mogelijk om in te schrijven op aandelen); • Artikel 14 (statuten en wijziging); • Artikel 28 (toezicht).
Decreet betreffende [...] (opgeheven, decr. 23 december 2016, art. 8, I; 10 februari 2017)] het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigde agentschap [De Vlaamse Waterweg nv, naamloze vennootschap van publiek recht (verv. decr. 23 december 2016, art. 8, I; 10 februari 2017)]	• Artikel 26 – 28 (controle + aandelen).
Waterwegen en Zeekanaal (Decreet betreffende het publiek vormgegeven extern verzelfstandigde agentschap Waterwegen en Zeekanaal, naamloze vennootschap van publiek recht van 4 mei 1994)	• Artikel 8, 11 – 15 (statuten, controle en aandelen).
De Vlaamse Waterweg NV (Decreet houdende diverse maatregelen inzake de herstructurering van	• Artikel 7, 29 en 30 (statuten, controle en aandelen) = Artikel 26 – 28 decreet De Scheepvaart.

Waterwegen en Zeekanaal NV van publiek recht en NV De Scheepvaart van publiek recht van 23 december 2016)	
Havendecreet (decreet houdende het beleid en het beheer van de zeehavens van 2 maart 1999)	• Artikel 4, 5 en 17 (publiekrechtelijk karakter + openbare dienstverplichtingen); • Artikel 38 (MBZ- Vlaamse Gewest aandeelhouder).
Havenbedrijf Antwerpen NV (decreet houdende de omvorming van het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen tot een naamloze vennootschap van publiek recht van 17 juli 2015)	• Artikel 4 (controle + aandelen).
Havenbedrijf Gent NV (decreet houdende de omvorming van het Havenbedrijf Gent tot een naamloze vennootschap van publiek recht van 11 oktober 2013)	• Artikel 4 en 6.
Luchthavenontwikkelingsmaatschappij- LOM (Decreet betreffende het beheer en de uitbating van de regionale luchthavens Oostende-Brugge, Kortrijk-Wevelgem en Antwerpen van 10 juli 2008)	• Artikel 4, 10, 11, 12, 13, 37, 43, 44, 45, 46, 66/2, 66/8, 66/9, 66/10 en 66/11 (kapitaal en aandelen).
De Lijn (decreet betreffende het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn van 31 juli 1990)	• Artikel 2 (statuten vaststellen); • Artikel 7 en 8 (kapitaal) • Artikel 35 (financiële controle); • Artikel 44bis (beheersovereenkomst).

2.3. Beleidsdomein Kanselarij en Bestuur: (contactpersoon: Bruno Vanmarcke)

A. Toelichting:

2.3.1 Overheidsrechtspersonen (inclusief als een participatie van lokale overheden/OCMW's):

- **Gemeentelijke verzelfstandiging:**¹⁴

Vormen:

- Het autonoom gemeentebedrijf (publieke rechtspersoon)
- Het extern verzelfstandigd agentschap in privaatrechtelijke vorm (private rechtspersoon: vzw, stichting of vennootschap).

De oprichting en de wijziging van de statuten van een autonoom gemeentebedrijf (AGB) zijn onderworpen aan het goedkeuringstoezicht van de Vlaamse Regering. Aan een autonoom gemeentebedrijf kan buiten de oprichtende gemeente geen enkele andere rechtspersoon deelnemen.

De gemeentelijke extern verzelfstandigde agentschappen kunnen enkel door een gemeente opgericht worden of de gemeente kan enkel toetreden tot een rechtspersoon in het kader van een externe verzelfstandiging wanneer het handelt over de verzelfstandiging van welbepaalde taken van gemeentelijk belang.

Aan een gemeentelijke extern verzelfstandigd agentschap in privaatrechtelijke vorm kunnen naast de gemeente die opricht of toetreedt of zich er in laat vertegenwoordigen geen andere gemeenten deelnemen, noch gemeentelijke extern verzelfstandigde agentschappen van andere gemeenten, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, de provincies en hun provinciale extern verzelfstandigde agentschappen, de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest.

Ongeacht de grootte van de eventuele inbreng van de verschillende partijen, beschikt de gemeente steeds over een meerderheid van de stemmen in de algemene vergadering van de gemeentelijke vennootschap of vereniging en draagt de gemeente steeds een meerderheid voor van de leden van de raad van bestuur van de gemeentelijke vennootschap, vereniging of stichting. Die voordracht waarborgt elke fractie een vertegenwoordiging. Ten hoogste twee derde van de door de gemeente voorgedragen leden van de raad van bestuur is van hetzelfde geslacht.

- **Provinciale verzelfstandiging:**¹⁵

Vormen:

- Het autonoom provinciebedrijf (publieke rechtspersoon)
- Het extern verzelfstandigd agentschap in privaatrechtelijke vorm (private rechtspersoon: vzw, stichting of vennootschap).

¹⁴ Artikel 225 tot artikel 247bis van het Gemeentedecreet van 15 juli 2005

¹⁵ Artikel 219 tot artikel 240bis van het Provinciedecreet van 9 december 2005

Aan een autonoom provinciebedrijf (APB) kan buiten de oprichtende provincie geen enkele andere rechtspersoon deelnemen. De oprichting en de wijziging van de statuten van een APB zijn onderworpen aan het goedkeuringstoezicht van de Vlaamse Regering.

De provinciale extern verzelfstandigde agentschappen kunnen enkel door een provincie opgericht worden of de provincie kan enkel toetreden tot een rechtspersoon in het kader van een externe verzelfstandiging wanneer het handelt over de verzelfstandiging van welbepaalde taken van provinciaal belang.

Aan een provinciaal extern verzelfstandigd agentschap in privaatrechtelijke vorm kunnen naast de provincie die opricht of toetreedt of zich er in laat vertegenwoordigen geen andere provincies deelnemen, noch provinciaal extern verzelfstandigde agentschappen van andere provincies, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, de gemeenten en hun gemeentelijk extern verzelfstandigde agentschappen, de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest.

Ongeacht de grootte van de eventuele inbreng van de verschillende partijen, beschikt de provincie steeds over een meerderheid van de stemmen in de algemene vergadering van de provinciale vennootschap of vereniging en draagt de provincie steeds een meerderheid voor van de leden van de raad van bestuur van de provinciale vennootschap, vereniging of stichting. Die voordracht waarborgt elke fractie een vertegenwoordiging. Ten hoogste twee derde van de door de provincie voorgedragen leden van de raad van bestuur is van hetzelfde geslacht.

- **OCMW-verenigingen¹⁶:**

Er bestaan **vier vormen** van OCMW-verenigingen die respectievelijk vermeld worden in de hoofdstukken I, II, III en IV van titel VIII van het OCMW-decreet van 19 december 2008, artikel 219 tot en met artikel 247/3 van dat decreet. Aan OCMW-verenigingen kunnen enkel OCMW's, gemeenten, openbare besturen en rechtspersonen andere dan welke een winstoogmerk hebben deelnemen.

De hoofdstuk I-vereniging, is een publieke rechtspersoon en kan opgericht worden voor opdrachten van het OCMW, voor leidinggevende, staf-, expert- en managementfuncties of voor het exploiteren van een ziekenhuis of een gedeelte van een ziekenhuis.

De oprichting en de statutenwijziging van een Hoofdstuk I-vereniging zijn onderworpen aan het goedkeuringstoezicht van de Vlaamse Regering.

De hoofdstuk II-vereniging, is een privaatrechtelijke rechtspersoon met de rechtsvorm van een vzw. Deze vereniging kan enkel opgericht worden met het oog op de gehele of de gedeeltelijke exploitatie van een ziekenhuis of van ziekenhuisgebonden activiteiten. Als vzw moet de vereniging over minstens drie leden beschikken.

De oprichting van de vereniging met het oog op de gehele exploitatie van een ziekenhuis, vermeld in het eerste lid, is alleen mogelijk als voldaan wordt aan een van de volgende voorwaarden:

¹⁶ Decreet betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn van 19 november 2008

1° het ziekenhuis dat uitgebaat wordt door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, voldoet niet meer aan de voorwaarden die gesteld zijn om erkend te kunnen blijven als ziekenhuis;

2° de oprichting van bedoelde vereniging is noodzakelijk om het ziekenhuisaanbod van de regio te optimaliseren of om betere economische voorwaarden te realiseren.

Dat blijkt ten minste uit de noodzaak om:

1° een gedifferentieerd aanbod te realiseren waarin meer zorgpakketten beschikbaar zijn, naadloos aansluitend bij de zorgbehoeften van de bevolking;

2° en een voldoende schaalgrootte te bereiken om de vereiste ervaring en deskundigheid te garanderen binnen een bedrijfseconomisch efficiënte omgeving en met een optimale inzet van personele middelen en van deskundig beheer;

3° en een multidisciplinaire aanpak mogelijk te maken die aansluit bij de intensivering van de zorgverlening en inzonderheid het toenemend technologische karakter.

De oprichting van een hoofdstuk II-vereniging en de goedkeuring van de statutenwijzigingen door de deelnemende OCMW's zijn onderworpen aan het goedkeuringstoezicht van de Vlaamse Regering.

De *hoofdstuk III-vereniging* kan opgericht worden met het oog op het vervullen van sociale doeleinden, met uitsluiting van de gehele of gedeeltelijke exploitatie van een ziekenhuis of van ziekenhuisgebonden activiteiten. Deze vereniging heeft de privaatrechtelijke rechtsvorm van een vzw of een vennootschap met sociaal oogmerk.

Het lidmaatschap bij wijze van oprichting of toetreding van de vereniging, vermeld in het eerste lid, is alleen mogelijk als aan één van de volgende voorwaarden is voldaan:

1° de rechtsvorm is een bij decreet of besluit van de Vlaamse Regering opgelegde voorwaarde voor de gehele of gedeeltelijke erkenning, vergunning of subsidiëring. In dat geval kan afgeweken worden van de voorwaarde dat minstens een of meer private rechtspersonen lid moeten zijn;

2° het bereiken van een bepaalde regionale bedekking of schaalgrootte is een bij decreet of besluit van de Vlaamse Regering opgelegde voorwaarde voor de gehele of gedeeltelijke erkenning, vergunning of subsidiëring, als aan die voorwaarde door geen van de lokale openbare deelgenoten afzonderlijk kan worden voldaan;

3° het lidmaatschap van de vereniging maakt het voor het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn mogelijk om een nieuwe dienst aan te bieden. Als nieuw kan elke dienst worden aangemerkt waarvoor geen erkenning, vergunning of subsidie werd verworven en die ook niet op een gestructureerde wijze aan het publiek wordt aangeboden.

In het geval vermeld in het derde lid, punt 3°, is een machtiging van de Vlaamse Regering vereist. Om die machtiging te krijgen, moet het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn aantonen dat, rekening gehouden met het bestaande aanbod, de nieuwe dienst optimaal past in de programmatie, en moet op grond van het onderzoek, vermeld in artikel 60, § 6, tweede en derde lid, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, bewezen worden wat de redenen zijn om de nieuwe dienst in samenwerking met private rechtspersonen aan te bieden.

Het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn kan eveneens toetreden tot een vereniging, vermeld in § 1, eerste lid, als die uitsluitend door publiekrechtelijke rechtspersonen werd opgericht. In dat geval kan afgeweken worden van de voorwaarde dat

een of meer private rechtspersonen lid moeten zijn. Overdracht of inbreng van een bestaande dienst van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn is in dat geval niet toegestaan.

De *hoofdstuk IV-vereniging* kan opgericht worden met betrekking tot de woon- en zorgcentra in afwijking van hoofdstuk III van deze titel, en met uitsluiting van de gehele of gedeeltelijke exploitatie van een ziekenhuis of van ziekenhuisgebonden activiteiten. Deze vereniging kan de privaatrechtelijke rechtsvorm aannemen van een vzw of een van een vennootschap met sociaal oogmerk.

De oprichting en de toetreding van een OCMW tot een hoofdstuk IV-vereniging is onderworpen aan het goedkeuringstoezicht van de Vlaamse Regering.

Het dossier dat ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering wordt overgemaakt bevat ten minste:

1° een grondige motiveringsnota waarin de noodzaak om een private partner aan te trekken wordt aangetoond en de meerwaarde van de gekozen privaatrechtelijke rechtsvorm wordt aangetoond;

2° een duidelijk bestuursplan met omschrijving van de opdrachten van de vereniging en een toelichting bij de organisatie van de vereniging en eventuele rechten en plichten en waarborgen van de publieke en private partners;

3° een financieel plan voor 6 jaar, met een omschrijving van de bedrijfsopdrachten, de financiële structuur en de in te zetten middelen en de controle mogelijkheden op de uitvoering;

4° een ontwerp van statuten.

Tevens zal uit dit dossier moeten blijken dat er afdoende waarborgen worden voorzien rond de continuïteit van de dienstverlening, de democratische controle, de beslissingsmacht en de vertegenwoordiging, het ideologisch profiel en desgevallend de prijszetting en het opnamebeleid.

De volgende bijkomende waarborgen zijn hierbij vereist:

1° de vereniging zonder winstoogmerk kan over de beslissingen aangaande de vaststelling van de criteria voor het opnamebeleid en de bepaling van de ligdagprijs alleen geldig beraadslagen en beslissen als twee derde van de deelgenoten aanwezig is, waaronder alle deelnemende openbare centra voor maatschappelijk welzijn. De besluiten worden genomen met een meerderheid van twee derde van de uitgebrachte stemmen;

2° een voorstel tot buitengerechtelijke ontbinding kan ten vroegste worden gedaan na een periode van 6 jaar, die aanvangt de dag van de publicatie van de oprichtingsakte.

- **Intergemeentelijke samenwerking¹⁷:**

De intergemeentelijke samenwerkingsverbanden zoals vermeld in het decreet houdende de intergemeentelijke samenwerking van 6 juli 2001 kunnen opgericht worden door minstens twee gemeenten om doelstellingen van gemeentelijk belang na te streven.

Naast gemeenten kunnen aan de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden ook OCMW's, publiekrechtelijke OCMW-verenigingen, autonome gemeentebedrijven, andere intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, politie- en hulpverleningszones en provincies (tot en met 31 december 2018) deelnemen.

¹⁷ Decreet houdende de intergemeentelijke samenwerking van 6 juli 2001

In artikel 12, §2 van het decreet worden vier vormen van samenwerkingsverbanden met rechtspersoonlijkheid vermeld: de projectvereniging, dienstverlenende vereniging, de opdrachthoudende vereniging en de opdrachthoudende vereniging met private deelname.

Er bestaat enkel voor de opdrachthoudende verenigingen die actief zijn in de energiesector of in de sector van het afval de mogelijkheid tot deelname van een private partner (deelname in het kapitaal). In dat geval spreken we van een opdrachthoudende vereniging met private deelname.

Overeenkomstig artikel 10, §2 kunnen privaatrechtelijke personen deelnemen aan een samenwerkingsverband als vermeld in Artikel 10, §1 in de volgende gevallen:

1° het betreft een samenwerkingsverband met als enige doelstelling het realiseren van opdrachten als vermeld in artikel 4.1.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en de deelnemende privaatrechtelijke persoon is niet actief als energieleverancier of energieproducent als vermeld in artikel 1.1.3, 78° en 102°, van het voormelde decreet;

2° het betreft een samenwerkingsverband met als enige doelstelling het realiseren van opdrachten als vermeld in artikel 26, eerste lid, van het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringen en afvalstoffen.

Artikel 44, vijfde lid van hetzelfde decreet stelt dat het aantal stemmen waarover iedere deelnemer in de algemene vergadering beschikt, wordt statutair bepaald, waarbij:

1° de deelnemende gemeenten altijd over de meerderheid van de stemmen beschikken; ·

2° de deelnemende privaatrechtelijke personen samen over niet meer dan 25% van het totale aantal statutair bepaalde stemmen kunnen beschikken. Onverminderd het voorgaande, kunnen in de statuten bepalingen ter bescherming van minderheden worden opgenomen.

Artikel 63 bis van hetzelfde decreet stelt dat in de opdrachthoudende vereniging met private deelname een inbreng van privaatrechtelijke personen is toegestaan als aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

1° de inbreng kan geen controle of blokkerende macht opleveren;

2° de privaatrechtelijke personen kunnen geen beslissende invloed op de vereniging uitoefenen;

3° de gezamenlijke inbreng van de privaatrechtelijke personen mag niet meer bedragen dan 49 % van het totale maatschappelijk kapitaal.

De oprichting, de statutenwijzigingen en de beslissingen tot vroegtijdige ontbinding van dienstverlenende en opdrachthoudende verenigingen (dus ook de opdrachthoudende vereniging met private deelname) zijn onderhevig aan het goedkeuringstoezicht van de Vlaamse Overheid.

Statutenwijzigingen zijn pas goedgekeurd op de algemene vergadering als er een drievoudige meerderheid voldaan is:

- een 3/4de meerderheid, zowel voor het geheel van de geldig uitgebrachte stemmen,
- als voor de geldig uitgebrachte stemmen van de vertegenwoordigde gemeenten,

- en op voorwaarde dat de gewone meerderheid van het aantal deelnemende gemeenten haar instemming betuigt.

- **Decreet Lokaal Bestuur (toekomst):**¹⁸

Via een visienota betreft algemene principes voor de stroomlijning van (inter)gemeentelijke participaties heeft de Vlaamse Regering beslist om het gemeentedecreet, het OCMW-decreet en het decreet intergemeentelijke samenwerking te integreren en te vervangen door het decreet Lokaal Bestuur. Het voorontwerp van decreet Lokaal Bestuur kreeg een eerste principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering op datum van 24 februari 2017¹⁹. In het voorontwerp worden volgende principes vastgelegd:

1) volledige transparantie inzake de presentiegelden en de vergoedingen.

Er zal een algemene begrenzing van het presentiegeld tot maximaal 205 EUR voor onderliggende structuren. Daarnaast wordt de verplichting om een jaarlijks geïndividualiseerd overzicht te verstrekken van de ontvangen vergoedingen en presentiegelden uitgebreid naar de 'dochterstructuren'. Dit overzicht moet ook bezorgd worden aan de toezichthoudende overheid. Ten slotte zullen ook de presentiegelden en vergoedingen die verworven worden in deze onderliggende structuren meegenomen worden in de berekening van het salarisplafond.

2) strengere vereisten voor de oprichting van of het deelnemen aan privaatrechtelijke structuren. Een intergemeentelijke samenwerking zal moeten aantonen waarom men de vooropgestelde beleidsdoelstelling niet kan realiseren binnen de eigenlijke IGS. Indien men opteert voor een privaatrechtelijke vorm, moet dit uitdrukkelijk gemotiveerd worden. Daarnaast zal de oprichtings- of deelnamebeslissing ook onderworpen worden aan een goedkeuring door de toezichthoudende overheid.

3) de responsabilisering van deelnemende besturen.

Elke dienstverlenende en opdrachthoudende vereniging zal een code van goed bestuur moeten vaststellen in haar Algemene Vergadering. Deze code van goed bestuur omvat interne regels inzake bijvoorbeeld goed bestuur in bestuursorganen en bijbehorende vergoedingen, het beleid en het ethisch karakter van de activiteiten, rapportering en democratische verantwoording t.a.v. de deelnemende gemeenten,

Voortbouwend op de maatregelen die werden ingevoegd bij de eerste principiële goedkeuring van het voorontwerp van het decreet Lokaal Bestuur zullen nog aanvullende maatregelen geïncorporeerd worden in het voorontwerp naar aanleiding van de tweede principiële goedkeuring.

Zo zal de raad van bestuur (voor minstens 1/3de) verplicht uit personen van verschillend geslacht moeten bestaan. Daarnaast wordt de mogelijkheid aangeboden om onafhankelijke bestuurders aan te stellen in de raad van bestuur. Voor nieuwe aanstellingen (alook bevordering, mobiliteit) wordt de minister-presidentnorm opgelegd aan de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. In de adviesraden zal geen presentiegelden of vergoedingen meer worden uitbetaald.

¹⁸ VR 2017 0505 DOC. 0453/1BIS Visienota betreft Algemene principes voor de stroomlijning van (inter)gemeentelijke participaties.

¹⁹ VR 2017 2402 DOC. 0189- 2BIS Decreet lokaal bestuur – decreet.

B. Screeningsresultaten:

Regelgeving	Artikel decreet / statuten
Gemeentedecreet (decreet Gemeentedecreet van 15 juli 2005)	• Artikel 232 t.e.m. Artikel 244 (Autonoom gemeentebedrijf); • Artikel 245 t.e.m. Artikel 247 (Gemeentelijk privaatrechtelijk extern verzelfstandigd agentschap).
Provinciedecreet (decreet Provinciedecreet van 29 december 2005)	• Artikel 225 t.e.m. 237 (Autonoom provinciebedrijf); • Artikel 238 t.e.m. 240bis (Provinciaal privaatrechtelijk extern verzelfstandigd agentschap).
OCMW-decreet (decreet betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn van 19 december 2008)	• Artikel 219 t.e.m. 235 Hoofdstuk I van titel VIII (OCMW-vereniging); • Artikel 236 t.e.m. 242 Hoofdstuk II van titel VIII (vereniging van privaat recht met het oog op de gehele of gedeeltelijke exploitatie van een ziekenhuis of van ziekenhuisgebonden activiteiten); • Artikel 243 t.e.m. Artikel 247 Hoofdstuk III van titel VIII (verenigingen of vennootschappen van privaat recht met het oog op het vervullen van sociale doeleinden met uitsluiting van de gehele of gedeeltelijke exploitatie van een ziekenhuis of van ziekenhuisgebonden activiteiten); • Artikel 247/1 t.e.m. Artikel 247/3 Hoofdstuk IV van titel VIII (Verenigingen of vennootschappen van privaatrecht van woon-en zorgcentra).
Decreet houdende de intergemeentelijke samenwerking van 6 juli 2001	• Artikel 10, §2; (samenwerkingsverband met privaatrechtelijke personen) • Artikel 44, vijfde lid; (stemmen in algemene vergadering); • Artikel 63 bis; (inbreng privaatrechtelijke personen in opdrachthoudende vereniging met private deelname); • Artikel 25 t.e.m. Artikel 70 bis (Opdrachthoudende vereniging met private deelname).

VOORLOPIGE VERSIE

2.4. **Beleidsdomein Onderwijs** (contactpersoon: Erik Moncarey)

A. *Toelichting:*

2.4.1Onderwijs:

Als gevolg van de grondwettelijke vrijheid van onderwijs²⁰ en het vrij verkeer van diensten kan iedereen een school op- of inrichten. Voor publiekrechtelijke scholen zijn de mogelijkheden beperkter.

-Gemeenschapsonderwijs:

De samenstelling van het bestuur van het gemeenschapsonderwijs is geregeld door het bijzonder decreet van 14 juli 1998 betreffende het gemeenschapsonderwijs. Toetreding van derden is niet mogelijk.²¹

-Gemeente –of provinciale scholen:

De samenstelling van het bestuur van gemeente- of provinciale scholen wordt geregeld door resp. het gemeente- en provinciedecreet.²² Er bestaat ook een mogelijkheid om een intergemeentelijke onderwijsvereniging op te richten (decreet van 28 november 2008 betreffende de intergemeentelijke onderwijsvereniging). Daaraan kunnen uitsluitend volgende partners aan deelnemen: gemeenten, andere onderwijsverenigingen of inrichtende machten van het gesubsidieerd officieel of vrij onderwijs of van het gemeenschapsonderwijs.²³

-Vrij onderwijs:

De inrichtende machten van het vrij onderwijs zijn vrij in de organisatie van hun bestuur. Een rechtspersoon is niet vereist en in principe kan elke vorm van rechtspersoon gekozen worden. In de praktijk zijn het meestal vzw's die moeten voldoen aan de vzw-wetgeving. Andere vormen zijn minder bruikbaar, onder meer omdat het schoolbestuur slechts beperkt handelsactiviteiten mag verrichten. Als onderwijsinstellingen willen erkend of gesubsidieerd worden, moeten ze voldoen aan de resp. voorwaarden die het algemeen belang vrijwaren, maar die hebben geen betrekking op de samenstelling van het bestuur. De onderwijsinstellingen krijgen ook inspectie.

-Hoger onderwijs:

In het hoger onderwijs zijn er voorbeelden van andere initiatieven. In Vlaanderen kan elke puur private instelling bij besluit van de Vlaamse Regering worden erkend als geregistreerde instelling op basis van de randvoorwaarden (bestuursstructuur, financiële structuur en de infrastructuur) en het registratiedossier. Een registratie van een hogeronderwijsinstelling wordt slechts toegekend voor zover ten minste één opleiding de toets nieuwe opleiding van de Nederlands-Vlaamse Accreditatie-organisatie met positief gevolg heeft ondergaan. Het

²⁰ Artikel 24 Belgische grondwet

²¹ Artikels 17, 21 en 31 van het bijzonder decreet betreffende het gemeenschapsonderwijs van 14 juli 1998

²² Artikel 44 van het gemeente- en provinciedecreet

²³ Artikel 4 van het decreet betreffende de intergemeentelijke onderwijsvereniging van 28 november 2008

Continental Theological Seminary, Europacollege, Flanders Business School, Inno.com, University of Kent, Vesalius College en Von Karman Instituut voor Stromingsdynamica zijn puur private geregistreerde hogeronderwijsinstellingen in Vlaanderen. De registratieprocedure is geregeld in de codex hoger onderwijs van 11 oktober 2013.²⁴

Samengevat:

Behalve de beperkingen in het publiek recht zijn er geen bijzondere mechanismen om te verzekeren dat bij een eventuele toetreding tot of oprichting van een schoolbestuur het algemeen belang gevrijwaard blijft. Behalve voor het gemeenschapsonderwijs en de intergemeentelijke onderwijsvereniging zijn in de onderwijsregelgeving geen controlemechanismen op de deelnemende leden van een schoolbestuur. Er is geen toestemming nodig van de Vlaamse overheid bij toetreding tot een schoolbestuur. Er zijn geen hiaten waarvoor bijkomende regelgeving vereist is.

B. Screeningsresultaten:

Regelgeving	Artikel decreet / statuten
Bijzonder decreet betreffende het gemeenschapsonderwijs van 14 juli 1998	• Artikel 17 (algemene vergadering); • Artikel 21 (Samenstelling Raad van Bestuur); • Artikel 31 (samenstelling Raad van het Gemeenschapsonderwijs).
Gemeentedecreet (decreet van 15 juli 2005)	• Artikel 44
Provinciedecreet (decreet van 29 december 2005)	• Artikel 44
Decreet betreffende de intergemeentelijke onderwijsvereniging van 28 november 2008	• Artikel 4 (onderwijsvereniging).
Codex hoger onderwijs (Gecodificeerde decreten betreffende het hoger onderwijs van 11 oktober 2013)	• Artikel II.133 (registratieprocedure voor opleidingen).

²⁴ Artikel II. 133 van de codex hoger onderwijs

2.5. Beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

A. Toelichting:

2.5.1 Media (de inhoudelijke en technische aspecten van de audiovisuele en auditieve mediadiensten):²⁵ (contactpersoon: Johan Boucique)

De basisregels inzake radio-omroep en televisie zijn vastgelegd in het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie, ook wel het mediadecreet genoemd. Dit decreet omvat de VRT, de commerciële radio- en televisieomroepen, de dienstenverdelers, de netwerken waarmee omroepsignalen verdeeld worden en het functioneren van de Regulator.

De VRT is de omroep van de Vlaamse Gemeenschap met de Vlaamse Gemeenschap als enige aandeelhouder, dus een (vijandelijk of vriendelijk) overnamebod kan sowieso niet. Artikel 5 van het Mediadecreet stelt dat de Vlaamse Gemeenschap haar aandelen in de VRT niet kan overdragen en dat artikel 646, §1, tweede lid, van het Wetboek van Vennootschappen niet van toepassing is op de VRT. Hetzelfde artikel bepaalt ook dat aan alle aandelen dezelfde rechten en verplichtingen zijn verbonden en dat alle aandelen op naam zijn en blijven.

De omroepsector (net als de ICT-sector) wordt gekenmerkt door regelmatige consolidatiegolven, zowel internationaal als nationaal: nationaal bijvoorbeeld nam Telenet een tweetal jaren geleden een meerderheid in SBS Belgium en was er recent nog de fusie tussen Corelio en Concentra tot het Mediahuis. Vlaamse mediabedrijven (De Persgroep en Mediahuis) zijn ook actief in de Nederlandse mediamarkt zowel op het gebied van radio (Q music Nederland) als op het gebied van de geschreven pers (overname van kranten).

Het mediadecreet bevat een aantal bepalingen tot beperking van co-ownership en wijzigingen in aandeelhoudersstructuren moeten soms voorwerp zijn van toestemming dan wel kennisgeving. Zo voorziet het mediadecreet (met tussen haakjes de artikelnummers):

- het verbod van een rechtspersoon om meer dan twee landelijke radio-omroepen te exploiteren, om meer dan twee regionale radio-omroepen te exploiteren (138 en 141);
- het verbod van bindingen tussen rechtspersonen die er toe leidt dat een onderneming zeggenschap uitoefent over meer dan twee netwerkradio-omroeporganisaties of meer dan 1 landelijke in combinatie met 1 netwerkradio (143/2);
- het verbod van bindingen tussen lokale radio-omroepen (145);
- de verplichte toestemming van de Vlaamse Regering als er wijzigingen worden doorgevoerd in de aandeelhoudersstructuur van de landelijke, regionale, en netwerkradio's, waarbij de Vlaamse Regering rekening houdt met het in stand houden van het pluralisme en de diversiteit in het radiolandschap (139, 142, 143/3 en 146);

²⁵ Mediadecreet: zie ook www.vlaanderen.be/mediaregelgeving

- de verplichting van de regionale televisie-omroeporganisaties om de rechtsvorm aan te nemen van een vzw (169);
- de verplichting voor omroepen en aanbieders van transmissienetwerken om in de statuten in te schrijven dat hun maatschappelijk doel precies datgene is waarvoor ze zich aanmelden, namelijk het brengen van respectievelijk omroepdiensten dan wel transmissie van omroepdiensten (163 en 198).

Samengevat:

Op de VRT na zijn er vandaag in de sector van het mediabeleid en de mediaregelgeving (inzake radio-omroep en televisie) geen regels ter vrijwaring van het algemeen belang bij overnames van mediabedrijven.

Inzake controle op aandeelhouderschap van actoren zijn er enkele bepalingen voor erkenningen van radio- en televisieomroepen. Specifieke hiaten in bestaande regelgeving zijn (vandaag) geen voorwerp van politiek of beleidsmatig gesprek.

- **Bijkomende Vraag:** Wat indien een commerciële omroep (VTM) (deels/geheel) wordt opgekocht door buitenlands staatsbedrijf? Welke regelgeving is in deze situatie van toepassing?

Stel dat VMMA (dat onder meer het omroepprogramma VTM maakt) of SBS Belgium (dat VIER maakt) morgen volledig in handen komt van een buitenlandse eigenaar, dan is daar vanuit de mediawetgeving niets tegen te doen. VIER was trouwens in het verleden al eens in buitenlandse handen via de Pro Sieben Groep en is vandaag een programma van SBS Belgium dat vandaag al 50% eigendom is van Telenet en waarbij Telenet ook eigendom is van Liberty Global, dus is dit al grotendeels in buitenlandse handen.

Het mediadecreet stelt enkel in Artikel 163:

“Eenieder kan, onder de voorwaarden van dit hoofdstuk, private lineaire televisiediensten aanbieden, voor zover:

1° de aanbieder van lineaire televisiediensten is opgericht als een privaatrechtelijke rechtspersoon en onder de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap valt;

2° het maatschappelijk doel van de privaatrechtelijke rechtspersoon bestaat in het aanbieden van lineaire televisiediensten, met uitsluiting van het aanbieden van lineaire omroepdiensten als vermeld in artikel 165. De private omroeporganisaties kunnen alle activiteiten verrichten die rechtstreeks of onrechtstreeks aansluiten bij de verwezenlijking van hun maatschappelijk doel;

3° de private omroeporganisatie onafhankelijk is van een politieke partij;

4° de uitzendingen onder de redactionele eindverantwoordelijkheid staan van het personeel;

5° de private omroeporganisatie in het Nederlands uitzendt, behoudens afwijkingen, toe te staan door de Vlaamse Regering.”

Mededingingsrechtelijk (en dus federaal) is dat natuurlijk een ander paar mouwen.

2.5.2. Hulp aan de geschreven pers: Er zijn geen cross-ownership-beperkingen omdat er sowieso geen Vlaamse bepalingen bestaan over persbedrijven.

2.5.3. Cultureel erfgoed: (contactpersoon: Didier Cornelis)

Het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang (*het zgn. "Topstukkendecreet" – uitgevoerd bij het BVR van 5 december 2003 ter uitvoering van het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang*) strekt tot bescherming van roerend cultureel erfgoed dat voor de Vlaamse Gemeenschap in Vlaanderen bewaard moet blijven, omwille van zijn bijzondere archeologische, historische, cultuurhistorische, artistieke of wetenschappelijke betekenis.

Met dat doel wordt een Topstukkenlijst opgesteld van zeldzame en onmisbare cultuurobjecten. Voor deze topstukken gelden beschermingsmaatregelen inzake fysische ingrepen. Voor de in de lijst opgenomen topstukken kunnen restauratiesubsidies aangevraagd worden. Die subsidies kunnen maximum 80% van de kosten voor conservatie en restauratie belopen.

Artikel 3, §3 van het Topstukkendecreet maakt het mogelijk voor eigenaars of hun gemachtigden om aan de Vlaamse overheid een certificaat van niet-bescherming als topstuk aan te vragen. Dit certificaat garandeert dat het roerend goed of de verzameling waarvoor het certificaat werd afgeleverd geen beschermd statuut geniet en vrij buiten Vlaanderen gebracht kan worden.

Artikel 11 van het Topstukkendecreet bepaalt tevens dat er een voorafgaande toestemming vereist is van de Vlaamse Regering voor het brengen van topstukken buiten Vlaanderen. Deze verplichting geldt zowel voor de in de Topstukkenlijst opgenomen topstukken als voor de topstukken die niet in de Topstukkenlijst werden opgenomen maar die beantwoorden aan de voorwaarden 'zeldzaam en onmisbaar' van het Topstukkendecreet. De weigering van de gevraagde toelating verplicht de Vlaamse overheid om het topstuk aan te kopen tegen de internationale marktwaarde.

De door de EU opgelegde vergunningsplicht voor het buiten de Europese Unie brengen van cultuurobjecten werd ingevoegd in het Topstukkendecreet.²⁶

De Raad voor het behoud van het roerend cultureel erfgoed (de Topstukkenraad) adviseert de minister over de toepassing van het Topstukkendecreet.

Het Topstukkenfonds kan met privaatrechtelijke partijen overeenkomsten afsluiten inzake publiek-private samenwerking met het oog op de verwerving van topstukken door het Topstukkenfonds mits voldaan wordt aan enkele voorwaarden.²⁷

De Vlaamse regelgeving inzake cultureel erfgoed voorziet geen specifieke controlemechanismen in verband met het aandeelhouderschap van actoren.

Volledigheidshalve kan worden meegegeven dat het nieuwe Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017 voorziet dat een cultureelerfgoedorganisatie, om in aanmerking te komen voor een werkingssubsidie, dient beheerd te worden door een rechtspersoon zonder winstgevend doel of dient te beschikken over een rechtspersoonlijkheid zonder winstgevend doel (Artikel 30). Om in aanmerking te komen voor projectsubsidies dient de aanvrager te beschikken over een rechtspersoonlijkheid zonder winstgevend doel. Enkel als de aanvraag betrekking heeft op een project voor de uitgave van een niet-periodieke publicatie mag de uitgever ook beschikken over rechtspersoonlijkheid met winstgevend doel (Artikel 62).

²⁶ Artikel 11 bis van het decreet houdende de bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang van 24 januari 2003.

²⁷ Artikel 19 bis van het decreet houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang

Op het eerste zicht lijkt in de sector van het culturele erfgoed geen bijkomende regelgeving vereist. Het KMSKA wordt verder op in deze nota behandeld m.n. in onderdeel 3.7.3. Wetenschappelijke instellingen.

2.5.4. Sport (contactpersoon: Evi Buzzi)

Sport bevindt zich niet op het lijstje p. 17-18 van de preliminaire analyse van Eubelius. Op eigen initiatief is er een screeningsverzoek verzonden naar de juridische afdeling van het Agentschap Sport Vlaanderen. Suggesties om te screenen waren onder andere de overname van topinfrastructuur, voetbalstadion of een voetbalclub.

Op heden is er geen Vlaamse regelgeving m.b.t. sport die een buitenlandse overname verhindert.

B. Screeningsresultaten:

Regelgeving	Artikel decreet / statuten
Mediadecreet (decreet betreffende radio-omroep en televisie van 27 maart 2009)	• Artikel 5; • Artikelen 138 en 141 (exploitatieverbod rechtspersoon om meer dan 2 regionale/landelijke radio-oproepen); • Artikel 143/2 (verbod onderneming zeggenschap over meer dan twee netwerkradio-omroeporganisaties of meer dan 1 landelijke in combinatie met 1 netwerkradio); • Artikel 145 (verbod van bindingen tussen lokale radio-omroepen); • Artikelen 139, 142, 143/3 en 146 (verplichte toestemming VR bij aandeelhouderswijzigingen); • Artikelen 163 (verplichte vermelding statuten+ aanbieden private lineaire televisiediensten); • Artikel 169 (verplichting regionale tv-omroeporganisatie als vzw); • Artikel 198 (verplichte vermelding statuten).
Topstukkendecreet (decreet houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang van 24 januari 2003)	• Artikel 3, §3; (certificaat niet-Topstuk) • Artikel 11 (voorafgaande toestemming om buiten Vlaanderen brengen); • Artikel 11 bis t.e.m. Artikel 19bis.
Cultureelerfgoeddecreet ("nieuwe" decreet van 24 februari 2017)	• Artikel 30 (rechtspersoon zonder winstgevend doel); • Artikel 62 (uitgave niet-periodieke publicatie mag door rechtspersoonlijkheid met winstgevend doel).

2.6. Beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin:

(contactpersoon: Patrick Bedert)

A. Toelichting:

2.6.1. Rusthuizen:

2.6.2. (Aspecten inzake) gezondheidszorg:

Het Agentschap Zorg en Gezondheid heeft een screening op de Vlaamse regelgeving uitgevoerd. Het Agentschap stelt in haar eerste bevindingen dat:

-er geen controlemechanismen voorzien zijn in verband met het aandeelhouderschap van onze sectoren. Bovendien is de Vlaamse Gemeenschap niet altijd bevoegd voor het beheer van de instellingen (zo valt het beheer van de ziekenhuizen onder de organieke wetgeving, welke federaal is gebleven).

-de vrijwaring van het algemeen belang in onze sectoren vooral verzekerd door het opleggen van erkenningsnormen, subsidievoorwaarden, ... Zo wordt bijvoorbeeld de controle op de prijszetting in de ouderenzorg geregeld door het ministerieel besluit van 12 augustus 2005 houdende bijzonder bepalingen inzake prijzen voor de sector van de instellingen voor bejaardenopvang.

Binnen het beleidsdomein zal een verdere screening plaats vinden.

B. Screeningsresultaten:

De screening is momenteel in uitvoering.

2.7. Beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie:

(contactpersoon: Tom Vandenbogaerde)

Economie, Wetenschap en Innovatie bevinden zich niet op het lijstje p. 17-18 van de preliminaire analyse van Eubelius. Op verzoek van het kabinet Muylers heeft er een juridische screening plaatsgevonden van de hierondervermelde instellingen behorende tot het beleidsdomein EWI.

A. Toelichting:

2.7.1. Strategische onderzoekscentra (SOC's):

De decretale basis voor de strategische onderzoekscentra's is te vinden in artikel 29 van het decreet betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid van 30 april 2009 (W&I-decreet). Op dit moment zijn er drie erkende strategische onderzoekscentra's, IMEC VZW, VITO NV en VIB VZW. De Vlaamse Regering is op basis van dit decreet gemachtigd bijkomende instellingen als strategisch onderzoekscentrum te erkennen. Aan deze erkenning als strategisch onderzoekscentrum wordt in het decreet een zekere financiering van de Vlaamse overheid gekoppeld (artikel 32 W&I-decreet).

Op de aanwending van deze financiering wordt via de af te sluiten convenant (artikel 33 W&I-decreet), de aanstelling van een regeringsafgevaardigde (artikel 34 W&I-decreet) en de vijfjaarlijkse evaluatie van de instelling (artikel 35 W&I-decreet), toezicht en controle door de Vlaamse regering uitgeoefend. Decretaal is ook een minimale samenstelling van de raad van bestuur van IMEC en het VIB bepaald (artikel 31 W&I-decreet).

Het toezicht en de controle door de Vlaamse overheid situeert zich dus vooral op de aanwending van haar financiering. Het staat de Vlaamse overheid ook vrij deze financiering en erkenning in te trekken, wat op zich de facto een zekere controle over de instelling met zich meebrengt.

In de regelgeving zijn voor de onderzoekscentra, VITO NV uitgezonderd, verder geen expliciete bepalingen voorzien die waarborgen dat de Vlaamse overheid meerderheidsparticipaties moet hebben in de algemene vergadering van de instellingen, noch expliciete bepalingen betreffende de controle van de Vlaamse overheid op een eventuele overdracht van controleparticipaties. Op dit moment is het ontbreken van dergelijke bepalingen nog geen voorwerp geweest van politieke deliberatie, en het is ook maar de vraag of daar een reële nood aan is. Het gevaar voor overname door buitenlandse investeerders van één van de strategische onderzoekscentra tegen de wil van de Vlaamse overheid, lijkt gezien reeds voorziene controlemechanismen en de facto afhankelijkheid via de erkenning en financiering, op dit moment eerder theoretisch.

Voor VITO NV zijn in het W&I-decreet wel expliciete bepalingen opgenomen die waarborgen dat het Vlaamse gewest de meerderheid van de aandelen behoudt (artikel 41 W&I-decreet).

De Raad van Bestuur van NV VITO wordt (op basis van artikel 48 W&I-decreet) samengesteld door de Vlaamse Regering uit deskundigen van de overheid, de industrie en de onderzoekswereld waarbij 1 lid optreedt als PMV-vertegenwoordiger. De Raad van Bestuur van NV VITO kan enkel de gedelegeerd bestuurder ontslaan bij besluit van twee derden van de leden van de Raad van Bestuur. Tevens moeten de benoeming en het ontslag van deze gedelegeerd bestuurder ter bekrachtiging worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering (artikel 49 W&I-decreet).

2.7.2. Investeringsmaatschappijen:

De decretale basis voor de investeringsmaatschappijen is terug te vinden in het decreet betreffende de investeringsmaatschappijen van de Vlaamse overheid van 7 mei 2004. Daar wordt verwezen naar 3 investeringsmaatschappijen: LRM NV, PMV NV en VPM NV. Elk van deze drie investeringsmaatschappijen zijn privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigde agentschappen.

In artikel 3, §1 van het decreet op de investeringsmaatschappijen wordt bepaald dat het Vlaamse Gewest gemachtigd is deel te nemen aan deze investeringsmaatschappijen onder de voorwaarden bepaald in dit decreet. Eén van die voorwaarden voor deelname is dat het Vlaamse gewest te allen tijde de **rechtstreekse vennootschappelijke controle**²⁸ blijft voeren (artikel 3, §1 lid 2 decreet op de investeringsmaatschappijen).

Artikel 3 biedt op zich dus geen garantie dat de aandelen niet overgedragen kunnen worden aan eventuele buitenlandse investeerders, rechtstreekse vennootschappelijke controle is immers slechts een voorwaarde voor deelname van het Vlaams Gewest in de investeringsmaatschappijen. Maar aangezien Vlaanderen op dit moment de volledige controle heeft over deze investeringsmaatschappijen, is de mogelijkheid dat deze onder controle komen van buitenlandse investeerders tegen de wil in van de Vlaamse overheid eerder theoretisch.

De Vlaamse Regering kan op basis van artikel 3, §5 van het decreet een machtiging verlenen aan de Vlaamse Participatiemaatschappij om haar aandelen in de Gimv NV te verkopen.

Daarnaast worden in het decreet voor iedere investeringsmaatschappij apart het maatschappelijk doel dat in de statuten moet worden opgenomen, omschreven (artikel 4, 5 en 6 van het decreet op de investeringsmaatschappijen).

Verder wordt controle en toezicht georganiseerd door de decretale verplichting voor iedere investeringsmaatschappij een samenwerkingsovereenkomst af te sluiten met het Vlaams Gewest (artikel 7), waarbij de principes van de corporate governance dienen nageleefd te worden.

Voorts kan de Vlaamse regering bij LRM NV en PMV NV een regeringsafgevaardigde aanstellen (artikel 7 ter). Op initiatief van deze regeringsafgevaardigde kunnen beslissingen onder meer worden tegengehouden, en kan de Vlaamse regering zich desgevallend in de plaats stellen van de investeringsmaatschappij.

Met dochtervennootschappen van de investeringsmaatschappijen moet ook een samenwerkingsovereenkomst afgesloten worden, en voor dochtervennootschappen van LRM en PMV zijn de bepalingen in verband met regeringsafgevaardigden ook van toepassing (art 7 quater).

Er lijken in de regelgeving dus voldoende waarborgen dat hun opdracht van algemeen belang gevrijwaard wordt zelfs bij eventuele overdracht.

²⁸ Art. 5 Wetboek Vennootschappen definitie controle. Artikel 5, §1 van Wetboek Vennootschappen definieert "controle" over een vennootschap als de bevoegdheid in rechte of in feite om een beslissende invloed uit te oefenen op de aanstelling van de meerderheid van bestuurders of zaakvoerders of op de oriëntatie van het beleid.

2.7.3. Wetenschappelijke instellingen:

- INBO, ILVO en VIOE: Vanuit hun aard is er geen gevaar voor eventuele overname van controleparticipaties. Allen zijn immers intern verzelfstandigde agentschappen zonder rechtspersoonlijkheid en kunnen dus niet overgenomen worden.²⁹
- KMSKA: Het maakt sinds 1 augustus 2014 deel uit van het departement Cultuur, Jeugd en Media. Het beheer van de wetenschappelijke instelling Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen is een taak van het Departement Cultuur, Jeugd en Media (artikel 3, 4° van het besluit van de Vlaamse Regering tot operationalisering van het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media).

Deze “inkanteling” van het KMSKA in het departement (ingevoerd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 4 juli 2014 tot wijziging van diverse besluiten wat betreft de opheffing van het intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen en de integratie van taken in het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media) dient samen te worden gezien met de golf van inkantelingen van de agentschappen “Kunsten en Erfgoed” en “Sociaal-Cultureel werk voor Jeugd en Volwassenen” in het departement CJSM (nu CJM).

Daarnaast is er nog het zgn. “eigen vermogen” van het KMSKA, geregeld bij het koninklijk besluit van 22 september 1931 Koninklijk Museum van schone Kunsten te Antwerpen – Rechtspersoonlijkheid.

In de nabije toekomst is het de bedoeling om het KMSKA te verzelfstandigen als privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap in de vorm van een vzw. Het is de bedoeling dat de Vlaamse Regering voor het zomerreces het ontwerp van decreet ter zake voor de eerste maal principieel zal goedkeuren, met het oog op een operationalisering op 1 januari 2019. Ook de samenstelling van het eigen vermogen zal worden aangepast.

B. Screeningsresultaten:

Regelgeving	Artikels
W&I-decreet (decreet betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid van 30 april 2009)	• Artikel 29 (strategische onderzoekscentra) • Artikel 31 (samenstelling Raad van Bestuur Soc); • Artikel 32 (jaarlijkse toelage/subsidie) • Artikel 33 (convenant); • Artikel 34 (regeringsafgevaardigde); • Artikel 35 (5-jaarlijkse evaluatie Soc); • Artikel 41 (Vlaams Gewest meerderheid aandelen VITO); • Artikel 48 (samenstelling Raad van Bestuur VITO); • Artikel 49 (aanstelling, ontslag gedelegeerd bestuurder VITO).

²⁹Art. 6-7 Decreet kaderbeleid bestuurlijk beleid van 18 juli 2003 definitie “intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid”: diensten van de Vlaamse Gemeenschap die belast worden met taken van beleidsuitvoering en die beschikken over operationele autonomie zoals bedoeld in artikel 7”.

Decreet investeringsmaatschappijen (decreet betreffende de investeringsmaatschappijen van de Vlaamse overheid van 7 mei 2004)	• Artikel 3, §1 (controle op investeringsmaatschappijen); • Artikel 3, §3 (privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigde agentschappen); • Artikel 3, §5 (machtiging aan VPM om aandelen GIMV te verkopen); • Artikel 4, 5 en 6 (maatschappelijk doel in statuten); • Artikel 7 (samenwerkingsovereenkomst); • Artikel 7 bis (corporate governance); • Artikel 7 ter (regeringsafgevaardigde); • Artikel 7 quater (samenwerkingsovereenkomst dochtervennootschappen van investeringsmaatschappijen).
INBO (Besluit van de Vlaamse Regering tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid Instituut voor Natuur -en Bosonderzoek van 23 december 2005)	• Artikel 1 (Vlaamse Wetenschappelijke Instelling); • Artikel 5 (hiërarchisch gezag Minister); • Artikel 6 (beheersovereenkomst).
ILVO (Besluit van de Vlaamse Regering tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek van 9 december 2005)	• Artikel 1 (Vlaamse Wetenschappelijke Instelling); • Artikel 6 (hiërarchisch gezag van Minister); • Artikel 7 (beheersovereenkomst Vlaamse Regering en ILVO).
KMSKA (Besluit van de Vlaamse Regering tot operationalisering van het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media van 31 maart 2006)	• Artikel 3, 4° (beheer van wetenschappelijke instelling Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen);
KMSKA (Koninklijk besluit Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen- Rechtspersoonlijkheid van 22 september 1931)	• (Eigen vermogen KMSKA)
VIOE (Besluit van de Vlaamse Regering tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed van 14 mei 2004)	• Art. 1, §1 (Vlaamse wetenschappelijke instelling Onroerend Erfgoed); • Art. 6 (hiërarchisch gezag van Minister); • Art. 7 (beheersovereenkomst tussen minister en instelling).

2.8. Beleidsdomein Werk, Sociale Economie:

(contactpersoon: Fran Corthouts - Jef Van der Wee)

A. Toelichting:

Het Departement WSE is van mening dat er geen strategische sectoren zijn in het beleidsdomein WSE.

B. Screeningsresultaten:

/

2.9. Beleidsdomein Landbouw en Visserij:

(contactpersoon: Loes Lysens)

A. Toelichting:

De Vlaamse agrofoodsector wordt geïdentificeerd als een "strategische sector". Een screening van de Vlaamse regelgeving betreffende agrofoodsector bracht geen resultaten op. Het beleidsdomein Landbouw en Visserij maakt geen melding van enige hiaten of struikelblokken in de regelgeving die een buitenlandse participatie bemoeilijken.

B. Screeningsresultaten:

/